

Principals riscos rellevants del Marc Estratègic de Riscos

G2 Riscos principals

Introducció

El grup Banc Sabadell es dota d'un Marc Estratègic de Riscos, la funció del qual és assegurar el control i la gestió proactiva de tots els riscos del grup. Aquest marc es concreta, entre d'altres, en un RAS, que estableix la quantitat i diversitat de riscos que el grup busca i tolera per assolir els seus objectius de negoci, mantenint l'equilibri entre rendibilitat i risc.

El RAS inclou mètriques quantitatives, que permeten un seguiment objectiu de la gestió del risc, així com aspectes qualitius que les complementen.

La gestió i el control de riscos es configuren com un ampli marc de principis, polítiques, procediments i metodologies avançades de valoració integrats en una eficient estructura de decisió sota un marc de governança de la funció de riscos adaptat a la normativa estatal i europea.

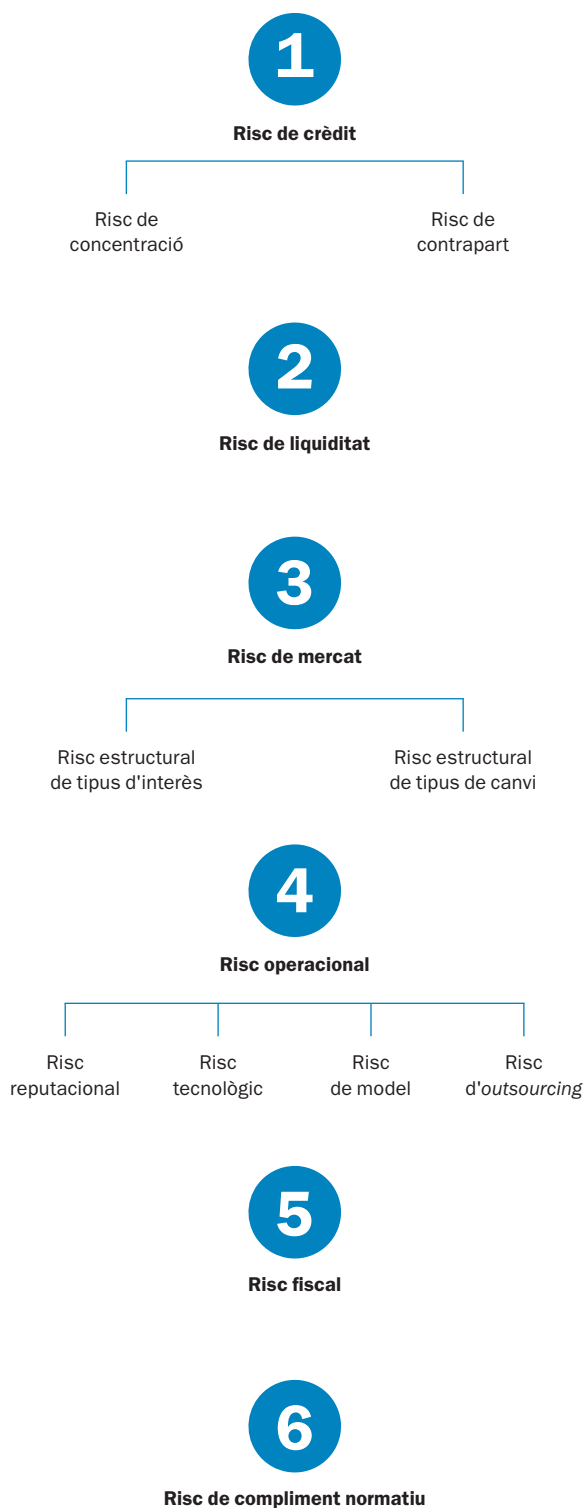
El marc de principis, polítiques, procediments i metodologies queda reflectit en el document "Polítiques de gestió de riscos del grup Banc Sabadell", que es revisa com a mínim un cop l'any i que és aprovat pel Consell d'Administració. L'última actualització del document és de gener de 2017.

Per a cada risc rellevant del grup es detallen els intervinents principals, les seves funcions, les polítiques, els mètodes i els procediments, així com els mecanismes de seguiment i control. Així mateix, queda explicat el detall de l'Organització de la Funció de Riscos, en què s'indiquen els rols i la responsabilitat de les diferents direccions i comitès en matèria de riscos i els seus sistemes de control, adequats a les activitats de les unitats de negoci, incloent-hi les funcions de concessió de préstecs i crèdits (G2).*

Els riscos financers principals en què incorren les entitats del grup Banc Sabadell com a conseqüència de la seva activitat relacionada amb l'ús d'instruments financers són els de crèdit, liquiditat i mercat. D'entre tots els riscos, el de crèdit és el més rellevant de la cartera del grup.**

D'altra banda, els principals riscos no financers en què incorre el grup són el risc operacional, el fiscal i el de compliment normatiu.

En la gestió del risc el grup considera l'entorn macroeconòmic i regulador. Els aspectes més destacats de l'exercici de 2016 es presenten a continuació.***

* Vegeu més informació en la nota 4 dels comptes anuals consolidats 2016.

** Vegeu mapa de capital en el capítol "Informació financera del grup Banc Sabadell".

*** Vegeu informació de l'entorn macroeconòmic i regulador en el capítol "Entorn econòmic, sectorial i regulador".

Principis generals de gestió de riscos

Cultura corporativa de riscos

La cultura de riscos a Banc Sabadell és un dels aspectes diferenciadors de l'entitat, i està fortament arrelada en tota l'organització com a conseqüència del seu desenvolupament progressiu al llarg de dècades. Entre els aspectes que caracteritzen aquesta forta cultura de riscos destaquen els següents:

- Alt grau d'implicació del Consell d'Administració en la gestió i el control de riscos. Des d'abans de 1994 al banc hi ha una Comissió de Control de Riscos, que té com a funció fonamental supervisar la gestió de tots els riscos rellevants i de l'alineament d'aquests riscos amb el perfil definit pel grup.
- Equip Bàsic de Gestió com a peça clau en l'admissió i el seguiment del risc. En funcionament des de fa més de 20 anys, està format pel responsable de compte, d'una banda, i per l'analista de riscos, de l'altra. La seva gestió es basa en l'aportació dels punts de vista de cada part. Les decisions han de ser sempre debatudes i resoltes per acord entre les parts. Tot això involucra especialment l'equip en la decisió, i a més aporta riquesa argumental i solidesa als dictàmens.
- Alt grau d'especialització: equips de gestió específics per a cada segment (inmobiliari, corporativa, empreses, pimes, detallistes, bancs i països, etc.), que permeten una gestió del risc especialitzada en cada àmbit.
- Models interns avançats de qualificació creditícia com a element bàsic per a la presa de decisions des de fa més de 15 anys (1999 per a particulars i 2000 per a empreses). El grup, seguint les millors pràctiques sobre això, es basa en aquests models per tal de millorar l'eficiència del procés en general. En la mesura que aquests models no tan sols permeten ordenar els acreditats en termes ordinals sinó que són la base per mesurar el risc quantitativament, permeten un ús múltiple en processos clau de gestió; ajust fi en la delegació de facultats, seguiment eficient del risc, gestió global del risc, rendibilitat ajustada al risc i anàlisi de solvència del grup en són alguns exemples.
- La delegació de facultats per a la sanció d'operacions de risc empresarial en els diferents nivells està basada en el nivell de pèrdua esperada. Com a política general pel que fa a la delegació de facultats, el grup ha optat per un sistema en què els diferents nivells es delimiten fent servir la mètrica de pèrdua esperada, que té en compte l'exposició al risc de crèdit de l'operació a sancionar del client i grup de risc, la seva taxa de mora esperada i la seva severitat estimada.
- Rigorós seguiment del risc de crèdit a partir d'un avançat sistema d'alertes primerenques per a empreses i particulars. El seguiment del client o grup de risc es pot dividir en tres tipologies: seguiment operatiu, sistemàtic i integral. Una de les fonts bàsiques per

a aquest seguiment és la implantació d'un sistema d'alertes primerenques tant per a empreses com per a particulars (iniciat el 2008 i 2011), que permeten una anticipació del risc de crèdit. Aquestes alertes es basen tant en informació interna, com ara dies en situació irregular, excèdits en descompte comercial, avals o crèdit internacional, com en informació externa, com ara clients catalogats com a morosos en la resta del sistema financer o informació de les agències de crèdit disponibles.

- Avançat model de gestió del risc irregular que permet potenciar l'anticipació i la gestió especialitzada. S'ha implementat un model integral de gestió del risc irregular que permet encaminar el tractament del risc en aquelles situacions més properes a l'impagament (anticipació, refinançament, cobrament, etc.). El sistema integral compta amb eines específiques (simuladors per cercar la millor solució en cada cas), així com gestors especialitzats per segments dedicats exclusivament a aquesta gestió.
- *Pricing* ajustat al risc. La política comercial respecte a la gestió de preus és dinàmica i s'adapta a la situació econòmica i financera del mercat (primes de liquiditat, dificultat d'accés al crèdit, volatilitat del tipus d'interès, etc.). Es té en compte el cost de finançament i del risc (pèrdua esperada i cost de capital). Els models de risc són una peça clau per al procés de determinació dels preus i dels objectius de rendibilitat.
- El model de gestió de riscos està absolutament integrat en la plataforma tecnològica del banc, de manera que les polítiques es traslladen immediatament a la gestió diària. Les polítiques, els procediments, les metodologies i els models que configuren el model de gestió de riscos de Banc Sabadell estan integrats tècnicament en la plataforma operativa del banc. Això permet una translació immediata de les polítiques a la gestió efectiva diària. Aquest element ha estat especialment rellevant en les diferents integracions que ha dut a terme el banc.
- Ús de l'*stress testing* com a eina de gestió: Banc Sabadell fa anys que treballa amb una potent eina interna per efectuar exercicis de *stress test* i amb la col·laboració d'equips interns amb una àmplia experiència en el seu desenvolupament.

El grup Banc Sabadell compta amb un Marc Estratègic de Riscos, compost, entre d'altres, pel RAS, que assegura el control i la gestió proactiva dels riscos sota un marc reforçat de govern corporatiu i aprovat pel Consell d'Administració.

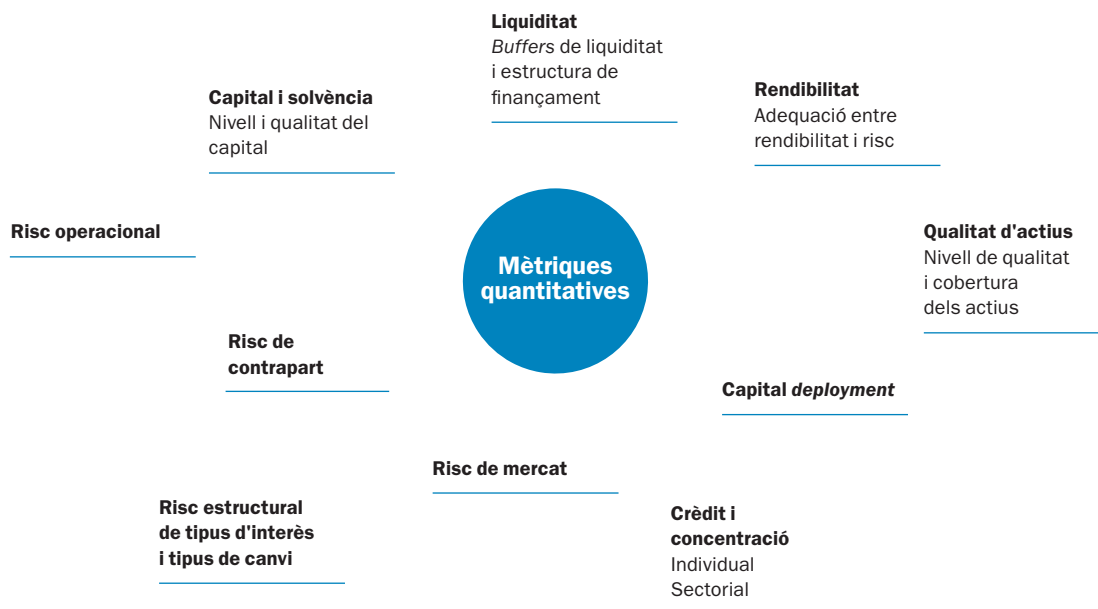
Marc Estratègic de Riscos (*risk appetite framework*)

El Marc Estratègic de Riscos inclou, entre d'altres, el RAS, definit com la quantitat i diversitat de riscos que el grup Banc Sabadell busca i tolera per assolir els seus objectius de negoci, mantenint l'equilibri entre rendibilitat i risc.

El RAS està compost de mètriques quantitatives (G3), que permeten un seguiment objectiu del compliment dels objectius i límits fixats, així com d'elements qualitatius que complementen les mètriques i guien la política de gestió i control de riscos del grup.

Elements quantitatius

G3 *Risk appetite statement*
o mètriques de gana de risc

Aspectes qualitatius

De manera complementària a les mètriques quantitatives s'exposen els següents principis qualitatius que han de guiar el control i la gestió de riscos del grup:

- La posició general de l'entitat respecte a prendre riscos persegueix aconseguir un perfil de risc mitjà-baix, mitjançant una política de riscos prudent i equilibrada que asseguri un creixement rendible i sostingut de la seva activitat i que estigui alineada amb els objectius estratègics del grup, per tal de maximitzar la creació de valor, tot garantint un nivell de solvència adequat.
- El Consell d'Administració està compromès amb els processos de gestió i control del risc: aprovació de polítiques, límits, model de gestió i procediments, metodologia de mesurament, seguiment i control.
- El grup desenvolupa una cultura de riscos integrada en tota l'entitat, i està dotat d'unitats especialitzades en el tractament dels diferents riscos. La funció de riscos transmet aquesta cultura mitjançant la determinació de polítiques i la implantació i posada en marxa de models interns i la seva adequació als processos de gestió del risc.
- Les polítiques i els procediments de gestió de riscos s'orientaran a adaptar el perfil de risc al Marc Estratègic de Riscos, mantenint i seguint l'equilibri entre rendibilitat esperada i risc.
- La gestió i el control de riscos al grup Banc Sabadell es configura com un ampli marc de principis, polítiques, procediments i metodologies avançades de valoració integrats en una eficient estructura de decisió. La variable risc s'inclou en les decisions de tots els àmbits,

- quantificada amb una mesura comuna en termes de capital assignat.
- La gestió del risc es basa en uns sòlids i continus procediments de control d'adequació dels riscos als límits prefixats, amb responsabilitats ben definides en la identificació i el seguiment d'indicadors i alertes anticipades, així com en una avançada metodologia de valoració del risc.
- Els nivells de capital i liquiditat han de permetre afrontar els riscos assumits per l'entitat, fins i tot en escenaris econòmics desfavorables.
- No hi ha d'haver nivells de concentració de riscos que puguin comprometre de manera significativa els recursos propis.
- L'assumpció de risc de mercat per negociació té com a objectiu atendre el flux d'operacions induïdes per l'operativa dels clients i aprofitar oportunitats de mercat, mantenint una posició d'acord amb la quota de mercat, gana, capacitats i perfil del banc.
- La funció de riscos és independent i amb una intensa participació de l'alta direcció, cosa que garanteix una forta cultura de riscos enfocada a la protecció i l'assegurament de l'adequada rendibilitat del capital.
- L'objectiu del grup en matèria de risc fiscal és assegurar el compliment de les obligacions fiscals i garantir alhora un rendiment adequat per als accionistes.
- La consecució dels objectius empresarials s'ha de fer de manera compatible, en tot moment, amb el compliment de l'ordenament jurídic i aplicant les millors pràctiques.
- L'entitat disposarà de mitjans humans i tecnològics suficients per al seguiment, el control i la gestió de tots els riscos materialitzables en el desenvolupament de la seva activitat.

- Els sistemes retributius del grup han d'alinejar els interessos dels empleats i l'alta direcció al compliment del Marc Estratègic de Riscos.

Organització global de la funció de riscos

El grup desenvolupa una cultura de riscos integrada en totes les unitats, i està dotat d'unitats especialitzades en el tractament dels diferents riscos, de manera que garanteix la independència de la funció de riscos, així com una intensa participació de l'alta direcció.

El Consell d'Administració és l'òrgan responsable de l'establiment de les directrius generals sobre la distribució organitzativa de les funcions de gestió i control de riscos, així com de determinar les línies estratègiques principals en aquest sentit. Per això, és l'òrgan responsable d'aprovar el Marc Estratègic de Riscos (desenvolupat entre el conseller delegat, el director de riscos i el director financer) i d'assegurar que aquest és consistent amb els objectius estratègics de l'entitat a curt i llarg termini, així com amb el pla de negoci, la planificació de capital, la capacitat de risc i els programes de compensació.

Al si del mateix Consell d'Administració, hi ha quatre comissions involucrades en la gestió i el control del risc. A més a més, a l'entitat hi ha diferents comitès que participen en aquesta funció (G4).

Així mateix, el grup estableix el seu marc de control prenent com a base el model de les tres línies de defensa, que s'estructura al voltant de la següent assignació de funcions:

Comissions delegades del Consell relacionades amb riscos					
Comissió de Riscos		Comissió Executiva		Comissió d'Auditoria i Control	Comissió de Retribucions
Funcions de supervisió i seguiment del perfil de risc		Aprovació d'operacions per delegacions Aprovació estratègia assignació d'actius		Supervisió d'eficàcia de control intern, auditoria interna i sistemes de gestió de riscos	Supervisió de la política redistributiva i la seva alineació amb el Marc Estratègic de Riscos
Principals comitès relacionats amb riscos					
Comitè Tècnic de Riscos	Comitè d'Actius i Passius	Comitè d'Operacions de Crèdit	Comitè d'Operacions d'Actius i Capital	Comitè de Risc Operacional	Institutional Coordination Committee
Suport Comissió de Riscos Gestió de riscos	Gestió i supervisió del risc estructural del balanç	Aprovació d'operacions de crèdit per delegacions	Aprovació d'operacions d'actius per delegacions	Gestió i supervisió del risc operacional	Garantia d'alineació de polítiques entre TSB i el grup

G4 Consell d'Administració
Aprovació de RAS i polítiques de gestió de riscos

Primera línia de defensa

Composta principalment per les unitats de negoci i els centres corporatius, entre els quals destaquen les unitats de la Direcció de Gestió de Riscos, de la Direcció Financera i de la Direcció de Tresoreria i Mercat de Capitals. La primera línia de defensa és responsable de la gestió dels riscos inherents a la seva activitat, bàsicament en l'admissió, el seguiment, el mesurament i la valoració d'aquests riscos i dels processos corresponents.

Són els responsables de la implementació d'accions correctives per posar remei a deficiències en els seus processos i controls. Les funcions que s'atribueixen a aquesta línia en el marc de control són:

- Mantenir els controls interns efectius i executar procediments d'avaluació i control de riscos en el seu dia a dia.
- Identificar, avaluar, controlar i mitigar els seus riscos, complint amb polítiques i procediments interns establerts i assegurant que les activitats són consistents amb els seus propòsits i objectius.
- Implantar processos adequats de gestió i supervisió per assegurar el compliment normatiu i que facin èmfasi en errors de control, processos inadequats i esdeveniments inesperats.

Segona línia de defensa, composta fonamentalment per:

- La funció de control de risc, independent de la primera línia de defensa i responsable de la valoració, el seguiment i el control de tots els riscos rellevants del grup i de la presentació d'informació sobre aquests riscos.
- La funció de validació interna, responsable de revisar que aquests models funcionen tal com estava previst i que els resultats obtinguts són adequats per als diferents usos a què s'apliquen, tant interns com reguladors.
- La Direcció de Compliment Normatiu, Responsabilitat Social Corporativa i Govern Corporatiu, que té com a objectiu minimitzar la possibilitat que es produeixin incompliments normatius i assegurar que els que es puguin produir són identificats, reportats i solucionats amb diligència i que s'implanten les mesures preventives adequades.
- La Direcció d'IT Control, que té com a objectiu identificar les situacions de risc associades a l'ús de la tecnologia, en l'àmbit de qualsevol unitat, que puguin derivar en risc operacional o reputacional per al grup, promoure entre les unitats del grup la formació i el suport necessaris perquè les unitats puguin resoldre les situacions de risc associat a les responsabilitats i actuacions del seu àmbit i traslladar a la Direcció de Risc Operacional del grup, de manera independent, els riscos residuals rellevants que no hagin pogut ser coberts pels controls implantats.

En termes generals, la segona línia de defensa assegura que la primera línia de defensa està ben dissenyada, compleix amb les funcions assignades i l'aconsella per a la seva millora contínua. Les funcions essencials que s'atribueixen a aquesta línia en el marc de control són:

- Proposar el marc de gestió de riscos.
- Guiar i assegurar l'aplicació de les polítiques de riscos, definint responsabilitats i objectius per a la seva implementació efectiva.
- Verificar el compliment de la normativa aplicable al grup en el desenvolupament dels seus negocis.
- Proveir d'infraestructura tecnològica per a la gestió, el mesurament i el control dels riscos.
- Analitzar i contrastar incidents existents i futurs mitjançant la revisió de la informació.
- Identificar canvis en la gana de risc subjacent de l'organització.
- Col·laborar amb l'equip directiu per desenvolupar processos i controls de gestió de riscos.

Tercera línia de defensa

- Auditoria Interna desenvolupa una activitat de verificació i assessorament independent i objectiva, que es guia per una filosofia d'afegir valor i ajudar el grup a complir els seus objectius.
- Assisteix el grup en el compliment dels seus objectius aportant un enfocament sistemàtic i disciplinat per avaluar la suficiència i eficàcia dels processos de govern i de les activitats de gestió del risc i de control intern en l'organització.

Gestió i seguiment dels riscos més rellevants

Risc de crèdit

Definició

El risc de crèdit sorgeix davant l'eventualitat que es generin pèrdues per incompliment de les obligacions de pagament per part dels acreditats, així com pèrdues de valor pel simple deteriorament de la qualitat creditícia d'aquests.

Marc de gestió del risc de crèdit

Admissió i seguiment

L'exposició al risc de crèdit es gestiona i se segueix rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

El Consell d'Administració atorga facultats i autonomies a la Comissió Executiva perquè aquesta, al seu torn, pugui delegar en diferents nivells de decisió. La implementació d'un control de les atribucions en els suports d'admissió permet que la delegació establerta per a cada

nivell es basi en la pèrdua esperada calculada per a cada una de les operacions d'empreses presentades.

Amb la finalitat d'optimitzar les possibilitats de negoci amb cada client i garantir un grau de seguretat suficient, la responsabilitat tant en l'admissió del risc com en el seu seguiment està compartida entre el gestor de negoci i l'analista de riscos, cosa que, mitjançant una comunicació eficaç, permet una visió integral de la situació de cada client per part dels seus responsables.

El gestor duu a terme un seguiment operatiu que sorgeix del contacte directe amb el client i la gestió de la seva operativa diària, mentre que l'analista de riscos aporta la part més sistemàtica, derivada de la seva especialització.

L'establiment de metodologies avançades de gestió del risc (adaptades al Nou Acord de Capital de Basilea – NACB– i a les millors pràctiques) permet obtenir avantatges en la gestió dels riscos, ja que possibilita una política proactiva a partir de la seva identificació. En aquest sentit, cal ressaltar l'ús d'eines de qualificació com el ràting per a acreditats empreses o l'*scoring* per a particulars, així com indicadors d'alertes avançades per al seguiment dels riscos.

L'anàlisi d'indicadors i alertes avançades i també les revisions del ràting permeten mesurar contínuament la bondat del risc contret d'una manera integrada. L'establiment de procediments eficients de gestió dels riscos vius també permet obtenir avantatges en la gestió de riscos vençuts, ja que possibilita una política proactiva a partir de la identificació precoç dels casos amb tendència a convertir-se en morosos.

El sistema d'alertes d'anticipació permet mesurar de manera integrada la bondat del risc contret i el seu traspass a especialistes en la gestió de recobriment, els quals determinen els diferents tipus de procediments que convé aplicar. En aquest sentit, a partir de riscos superiors a cert límit i segons taxes de morositat prevista, s'estableixen grups o categories per al seu tractament diferenciat. S'ocupen d'aquestes alertes el gestor de negoci i l'analista de risc de manera complementària.

Gestió del risc irregular

Durant les fases de debilitat del cicle econòmic, en general els refinançaments o les reestructuracions de deute són tècniques de gestió del risc que presenten més rellevància. L'objectiu del banc és que, amb deutors o acreditats que presentin o es prevegi que puguin presentar dificultats financeres per atendre les seves obligacions de pagament en els termes contractuals, es faciliti la devolució del deute per reduir al màxim la probabilitat d'impagament. L'entitat en concret té establertes unes polítiques comunes, així

com uns procediments d'aprovació, seguiment i control dels possibles processos de refinançament o reestructuració de deute, i les més rellevants són les següents:

- Disposar d'un historial de compliment del prestatari prou extens i una voluntat manifesta de pagament, avaluant la temporalitat de les dificultats financeres per les quals passa el client.
- Condicions de refinançament o reestructuració que se sustentin en un esquema de pagaments realista i d'acord amb la capacitat de pagament actual i previsible de l'acreditat, per tal d'evitar el trasllat de problemes al futur.
- Si es tracta d'aportació de noves garanties, aquestes s'hauran de considerar com una font secundària i excepcional de recuperació del deute, i evitar el perjudici de les existents. En qualsevol cas, s'hauran de liquidar els interessos ordinaris meritats fins a la data del refinançament.
- Limitació de períodes dilatats de carència.

El grup porta a terme un seguiment continu del compliment de les condicions establertes i del compliment d'aquestes polítiques.

El grup Banc Sabadell disposa d'un model avançat de gestió del risc irregular per gestionar la cartera d'actius deteriorats. L'objectiu en la gestió del risc irregular és trobar la millor solució per al client amb els primers símptomes de deteriorament, de manera que es redueixi l'entrada en mora dels clients en dificultats, s'asseguri la gestió intensiva i s'evitin temps morts entre les diferents fases.*

* Per a més informació quantitativa vegeu la nota 4 "Risc de crèdit: Operacions de refinançament i reestructuració".

Gestió del risc de crèdit immobiliari

El grup, dins la política general de riscos i en particular la relativa al sector de la construcció i la promoció immobiliària, té establerta una sèrie de polítiques específiques pel que fa a mitigació de riscos.

La mesura principal que es porta a terme és el seguiment continu del risc i la reavaluació de la viabilitat financera de l'acreditat en la nova situació conjuntural. En cas que aquesta sigui satisfactòria, la relació prossegueix en els termes previstos, i s'adopten nous compromisos en cas que aquests permetin una major adaptació a les noves circumstàncies.

La política que cal aplicar depèn, en cada cas, del tipus d'actiu que s'està finançant. Per a les promocions acabades es duen a terme accions de suport a la comercialització a través dels canals de distribució del grup, fixant un preu competitiu que permeti activar les transaccions i possibilitant l'accés a finançament per als compradors finals, sempre que compleixin els requisits de risc. En les promocions en curs, l'objectiu bàsic és la seva finalització, sempre que les expectatives de mercat a curt o mitjà termini puguin absorbir l'oferta d'habitatges resultant.

En els finançaments de sòl, es tenen en compte igualment les possibilitats de comercialització dels futurs habitatges abans de finançar-ne la construcció.

En cas que de l'anàlisi i el seguiment que es faci no s'entregi una viabilitat raonable, es recorre al mecanisme de la dació en pagament i/o a la compra d'actius.

Quan no és possible cap d'aquestes solucions es recorre a la via judicial i a la posterior adjudicació dels actius.

Tots els actius que a través de la dació en pagament, compra o per la via judicial s'adjudica el grup per assegurar el cobrament o executar altres millores creditícies són principalment actius materials adjudicats que han estat rebuts pels prestataris i altres deutors del banc per satisfer actius financers que representen drets de cobrament davant d'aquells, i es gestionen de manera activa amb el principal objectiu de la desinversió.

En funció del grau de maduració dels actius immobiliaris, s'han establert tres línies estratègiques d'actuació:

1 Comercialització

Es disposa de diferents mecanismes de comercialització per a la venda del producte acabat (habitatges, locals comercials, naus industrials, places d'aparcament, etc.) a través de diferents canals de distribució i agents comercials, en funció de la tipologia, l'estat, la localització i l'estat de conservació. El portal immobiliari www.solvía.es és un factor fonamental en aquesta estratègia.

2 Mobilització

Davant un escenari de gran dificultat de venda de solars finalistes i obres en curs, s'ha adoptat l'estratègia de mobilització d'aquests actius immobiliaris per donar liquiditat als solars finalistes i s'han creat diferents mecanismes de mobilització d'actius:

- Programa de col·laboració amb promotors immobiliaris: aportació de solars en zones amb demanda d'habitatges perquè els promotors desenvolupin i venguin les promocions.
- Programa d'inversors: desenvolupament de projectes immobiliaris terciaris amb la participació d'inversors.
- Programa d'habitatge protegit: desenvolupament de promocions d'habitatges de protecció oficial per a lloguer i posterior venda de les promocions llogades.

3 Gestió urbanística

Per als sòls no finalistes és imprescindible consolidar els seus drets urbanístics basant-se en la gestió urbanística, cosa que constitueix un important mecanisme de posada en valor i la clau de qualsevol posterior desenvolupament i venda.

En el cas de nous finançaments de promocions immobiliàries, s'estableix un conjunt de criteris adaptats al tipus de negoci concret, fonamentalment a les diferents fases del procés de maduració del projecte i a la situació actual del mercat. Així mateix, hi ha un circuit de seguiment d'aquest tipus de risc especialitzat, gestionat per especialistes de negoci i de risc, que controla les diverses alertes establertes i el comportament del client en les diferents fases de finançament, de manera que es regula la disposició de les facilitats concedides a mesura que es va acreditant un avenç en les obres.

El grup, atesa la rellevància que va tenir en el passat assolir una elevada concentració en aquest risc, disposa d'una mètrica del RAS de primer nivell que estableix un nivell màxim de concentració en termes de mètrica de concentració en promoció en funció del Tier 1 d'Espanya. Aquesta mètrica es monitora mensualment i es reporta al Comitè Tècnic de Riscos, la Comissió de Riscos i el Consell d'Administració.

Finalment, cal destacar que des de la Direcció de Control de Riscos, en col·laboració amb les direccions de Negoci i de Riscos, es fa un seguiment periòdic de l'adequació

dels nous finançaments al marc promotor, en què es revisa el compliment de les polítiques i de l'assignació d'actius. Aquest seguiment és elevat al Comitè Tècnic de Riscos per a la seva informació.*

Models de gestió de riscos

Ràting

Els riscos de crèdit contrets amb empreses, promotors, projectes de finançament especialitzat, entitats financeres i països es qualifiquen mitjançant un sistema de ràting basat en factors predictius i l'estimació interna de la seva probabilitat d'impagament.

El model de ràting es revisa anualment basant-se en l'anàlisi del comportament de la morositat real. A cada nivell de ràting intern se li assigna una taxa de morositat anticipada que, al seu torn, permet la comparació homogènia respecte a altres segments i a les qualificacions d'agències externes mitjançant una escala mestra (G5).

Scoring

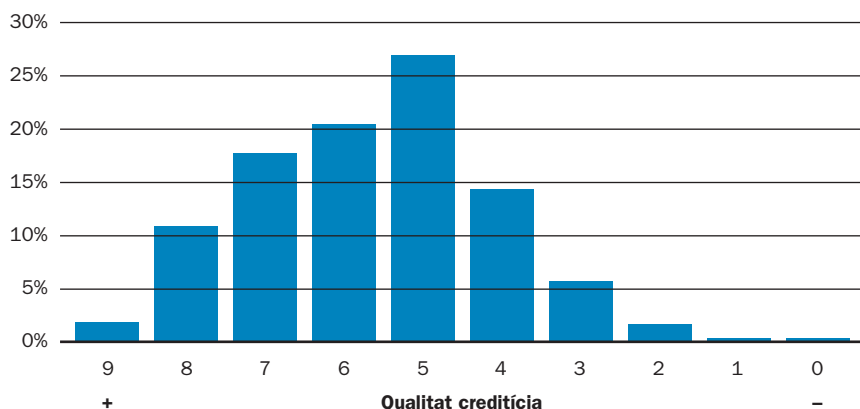
En termes generals, els riscos crediticis contrets amb particulars es qualifiquen mitjançant sistemes de *scoring* basats també en la modelització quantitativa de dades estadístiques històriques, que detecten els factors predictius rellevants. En aquelles àrees geogràfiques en què hi ha *scoring*, es divideix en dos tipus:

Scoring de comportament: el sistema classifica automàticament tots els clients a partir de la informació de la seva operativa i de cadascun dels productes. Les seves aplicacions se centren en concessió d'operacions, assignació de límit de descobert en compte (autoritzat), campanyes comercials, seguiment i segmentació en els processos de reclamacions i/o recobraments.

Scoring reactiu: s'utilitza per avaluar propostes de préstecs al consum, hipotecaris i targetes. Una vegada incorporades totes les dades de l'operació, el sistema emet un resultat basant-se en l'estimació de capacitat d'endeutament, el perfil financer i, si escau, el nivell dels actius en garantia.

En cas que no hi hagi un sistema de *scoring*, aquest queda substituït per anàlisis individualitzades complementades amb polítiques (G6).

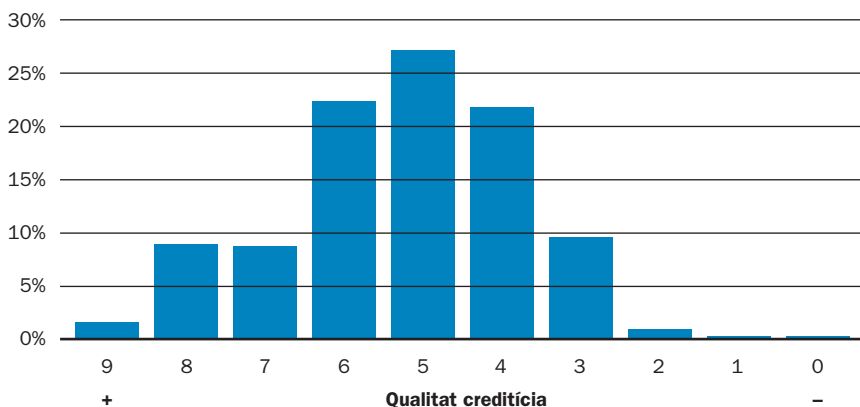
% EAD*

G5 Distribució per ràting de la cartera d'empreses

* EAD (exposure at default)
exposició en el moment d'incumpliment

% EAD*

G6 Distribució per *scoring* de la cartera de particulars

* EAD (exposure at default)
exposició en el moment d'incumpliment

* Per a més informació quantitativa vegeu la nota 4 "Risc de crèdit: Concentració de riscos, exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària".

Eines d'alertes

Tant per al segment d'empreses com per al de particulars, en termes generals, el grup Banc Sabadell disposa d'un sistema d'alertes, o bé individuals o bé models avançats d'alertes primerenques, que, basades en factors de comportament de les fonts d'informació disponibles (ràting o *scoring*, fitxa client, balanços, CIRBE, informació sectorial, operativa, etc.), modelitzen el mesurament del risc que implica el client a curt termini (anticipació a l'entrada en mora), de manera que s'obté una alta predictibilitat en la detecció de morosos potencials. La puntuació, que s'obté automàticament, s'integra en l'entorn de seguiment com

un dels *inputs* bàsics en el seguiment del risc de particulars i empreses.

Aquest sistema d'alertes permet:

- Millora de l'eficiència, perquè focalitza el seguiment en els clients amb una puntuació pitjor (punts de tall diferenciats per grups).
- Anticipació en la gestió per qualsevol empitjorament del client (canvi de puntuació, noves alertes greus, etc.).
- Control periòdic dels clients que es mantenen en la mateixa situació i han estat analitzats per l'Equip Bàsic de Gestió.

Exposició al risc de crèdit

Creixement del crèdit *performing*, tant en l'àmbit del grup com d'ex-TSB, en un entorn cada vegada més competitiu.

Els actius problemàtics s'han reduït per sobre del que preveu el pla de negoci.

En milions d'euros

	2016		
	Negocis a Espanya	Negocis a l'estranger	Total
Exposició al risc de crèdit			
Efectiu, saldos en efectiu en bancs centrals i altres dipòsits a la vista	6.698,32	4.989,93	11.688,25
Derivats	1.642,55	191,94	1.834,49
Valors representatius de deute	21,16	4,12	0,03
Bancs centrals	—	—	—
Administracions públiques	19.450,97	3.426,32	22,88
Entitats de crèdit	612,73	319,36	0,93
D'altres sectors	1.099,86	379,17	1,48
<i>Del qual: Actius dubtosos</i>	9,03	—	0,01
Préstecs i bestretes	106,93	47,46	0,15
Bancs centrals	—	66,23	0,07
Administracions públiques	9.630,50	125,38	9,76
Entitats de crèdit	3.434,76	797,69	4,23
D'altres sectors	93.864,14	46.475,19	140,34
<i>Del qual: Actius dubtosos</i>	9.411,04	230,85	9,64
Derivats - comptabilitat de cobertures	413,32	121,84	0,54
Garanties concedides	8.314,59	214,76	8,53
Compromisos contingents concedits	17.762,58	7.446,10	25,21
Total	162.924,34	64.553,90	227.478,24

T1

Els actius financers exposats al risc de crèdit per carteres, tipus de contrapart i instruments, així com àrees en què el risc s'ha generat són, al final de cada exercici, els que tot seguit es mostren mitjançant el seu import comptable, com a expressió del màxim nivell d'exposició al risc de crèdit incorregut, ja que reflecteix el màxim nivell de deute de l'acreditat en la data a què es refereixen (T1).

El grup també manté garanties i compromisos continents concedits amb acreditats, materialitzats mitjançant la constitució de garanties prestades o compromisos inherents en els contractes de crèdit fins a un nivell o límit de disponibilitat que assegura el finançament al client quan ho requereixi. Aquestes facilitats suposen també l'assumpció de risc de crèdit i estan subjectes als mateixos sistemes de gestió i seguiment descrits anteriorment.

Al valor de l'exposició al risc de crèdit descrit anteriorment no se li ha deduït l'import de les garanties reals ni altres millores creditícies rebudes per assegurar-ne el compliment, d'ús comú en els tipus d'instruments financers gestionats per l'entitat.

El gràfic G7 mostra la distribució del risc de crèdit entre els diferents segments i carteres del grup.

Mitigació del risc de crèdit

L'exposició al risc de crèdit es gestiona i se segueix rigorosament basant-se en anàlisis regulars de solvència dels acreditats i del seu potencial per atendre el pagament de les seves obligacions amb el grup, i s'adeqüen els límits d'exposició establerts per a cada contrapart fins al nivell que es consideri acceptable. També és habitual modular el nivell d'exposició mitjançant la constitució de col·laterals i garanties a favor del banc per part de l'obligat.

Normalment, aquestes corresponen a garanties de tipus real, majoritàriament hipotecàries d'immobles destinats a habitatge, acabats o en construcció. L'entitat també accepta, encara que en menor grau, un altre tipus de garanties reals, com ara hipotecàries sobre immobles locals, naus industrials, etc., així com actius financers. Una altra tècnica de mitigació del risc de crèdit habitualment usada per l'entitat és l'acceptació d'aval, en aquest cas condicionada al fet que l'avalador presenti una solvència contrastada.

Totes aquestes tècniques de mitigació s'estableixen assegurant-ne la certesa jurídica, és a dir, amb contractes legals que vinculen totes les parts i permeten la seva exigibilitat legal en totes les jurisdiccions pertinents per assegurar en tot moment la possibilitat de liquidació de la garantia. Tot el procés està subjecte a un control intern d'adequació legal dels contractes, i es poden utilitzar opinions legals d'especialistes internacionals quan els

contractes s'estableixen mitjançant legislació estrangera. Les garanties reals es formalitzen davant de notari a través de document públic, a l'efecte de poder adquirir eficàcia davant de tercers. Aquests documents públics, en el cas d'hipoteques d'immobles, s'inscriuen, a més a més, en els registres corresponents per adquirir eficàcia constitutiva i davant de tercers. En el cas de pignoracions, els béns donats com a penyora habitualment es dipositen en l'entitat. No es permet la cancel·lació unilateral per part del deutor, i es manté la garantia efectiva fins al reemborsament total del deute.

Les garanties personals o fiances s'estableixen a favor de l'entitat i, llevat de supòsits excepcionals, es formalitzen també davant de notari a través d'un document públic, per tal de dotar el contracte de la màxima seguretat jurídica de formalització i poder reclamar jurídicament mitjançant un procediment executiu en cas d'impagament. Constitueixen un dret de crèdit davant del garant amb caràcter irrevocable i a primera demanda.

A més de la mitigació del risc provinent de les garanties formalitzades entre els deutors i l'entitat, com a conseqüència de l'adquisició de Banco CAM el grup disposa per a una cartera d'actius determinada d'una garantia addicional proporcionada per l'EPA, amb efectes retroactius el 31 de juliol de 2011 i per un període de deu anys (vegeu-ne més detall en la nota 2 dels comptes anuals consolidats de 2016).

El banc no ha rebut garanties significatives sobre les quals s'estigui autoritzat a vendre-les o pignorar-les, amb independència que s'hagi produït un impagament per part del propietari de la garantia esmentada, excepte per les pròpies de l'activitat de tresoreria, que majoritàriament són adquisició temporal d'actius amb venciments a no més de tres mesos, per la qual cosa el seu valor raonable no difereix substancialment del seu valor comptable. El valor raonable dels actius venuts amb pacte de recompra procedents de l'adquisició temporal s'inclouen en l'epígraf "Passius financers mantinguts per negociar" dins de posicions curtes de valors.

D'altra banda, els actius cedits procedents d'aquesta mateixa operativa pugen a 855.145 milers d'euros i estan inclosos segons la seva naturalesa en cessions temporals de les notes 19 i 20 dels comptes anuals consolidats de 2016.

La principal concentració de risc en relació amb tots aquests tipus de garanties reals o millores creditícies correspon a l'ús de la garantia hipotecària com a tècnica de mitigació del risc de crèdit en exposicions de préstecs amb destinació de finançament o construcció d'habitatges o altres tipus d'immobles. En termes relatius, l'exposició garantida amb hipoteques suposa un 66,1% del total de la inversió bruta.

En el cas d'operacions de mercat, en línia amb les

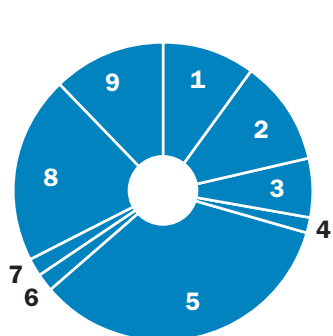
* Per a més informació vegeu la nota 11 "Préstecs i bestretes" dels comptes anuals consolidats de 2016 i el capítol de l'Informe anual "Informació financera del grup Banc Sabadell".

tendències generals, el grup Banc Sabadell també disposa de drets i acords contractuals de compensació (*netting*) amb totes les contraparts financeres amb què contracta instruments derivats, així com alguns acords de col·lateral (CSA); tot això amb l'objectiu de mitigar l'exposició al risc de crèdit i evitar concentracions excessives. Les garanties dipositades a Banc Sabadell com a col·lateral al tancament de 2016 eren de 131 milions d'euros (218 milions d'euros al tancament de 2015).

de les carteres d'instruments de deute (G8). El desglossament del total de l'exposició qualificada segons els diferents nivells interns és el que s'exposa en el gràfic G9.

Qualitat creditícia dels actius financers

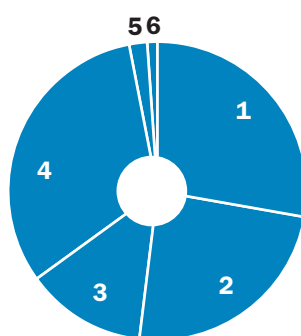
Tal com s'ha exposat anteriorment, el grup, en termes generals, qualifica mitjançant models interns la majoria dels acreditats (o operacions) amb els quals incorre en risc de crèdit. Aquests models s'han dissenyat tenint en compte les millors pràctiques que planteja el NACB. No obstant això, no totes les carteres en què s'incorre en risc de crèdit disposen de models interns a causa, entre altres motius, del fet que, per al seu disseny raonable, cal un mínim d'experiència en casos d'impagament. Per això, com a millor descripció de la qualitat de la cartera des d'una perspectiva integral, en el quadre següent s'utilitzen els graus de qualificació del Banc d'Espanya a l'efecte d'anàlisi del risc de crèdit a què el grup està exposat i d'estimació de les necessitats de cobertura per deteriorament del seu valor

G7

Perfil global de risc per carteres
(distribució per exposició al risc de crèdit) %EAD (*exposure at default*)

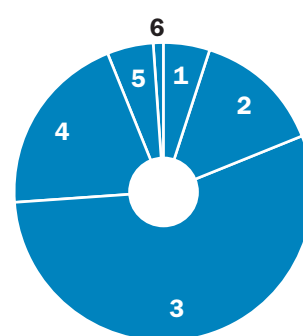
1	Grans empreses	10,2
2	Empreses mitjanes	10,6
3	Petites empreses	6,1
4	Comerços i autònoms	1,6
5	Hipoteques	34,3
6	Consum	2,0
7	Bancs	2,7
8	Sobirans	18,7
9	Altres	13,9

G8

Qualitat creditícia dels actius financers (en %)

1	Sense risc apreciable	28
2	Risc baix	24
3	Risc mitjà-baix	13
4	Risc mitjà	32
5	Risc mitjà-alt	2
6	Risc alt	1

G9

Distribució de l'exposició per nivell de qualificació (en %)

1	AAA/AA	5
2	A	14
3	BBB	55
4	BB	20
5	B	5
6	Resta	1

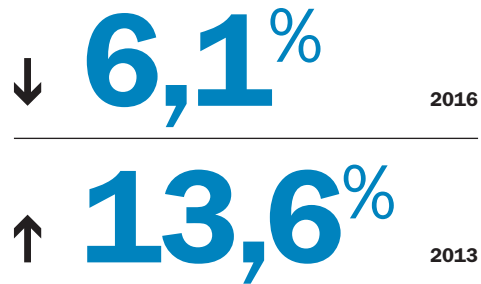
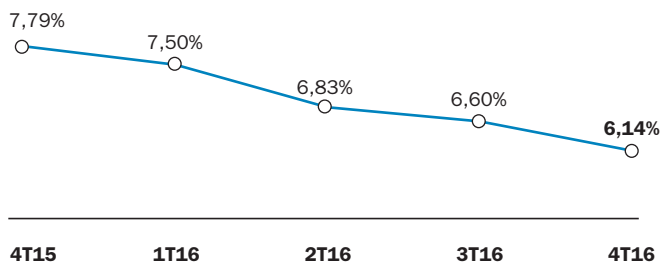
La ràtio de morositat segueix descendint
i se situa en el 6,1%.

El saldo de dubtosos i actius problemàtics continua
disminuint a bon ritme.

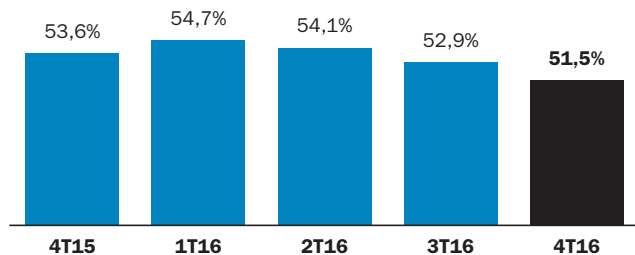
La venda proactiva d'actius immobiliaris
ha demostrat ser una estratègia d'èxit.

G10

Ràtio de morositat

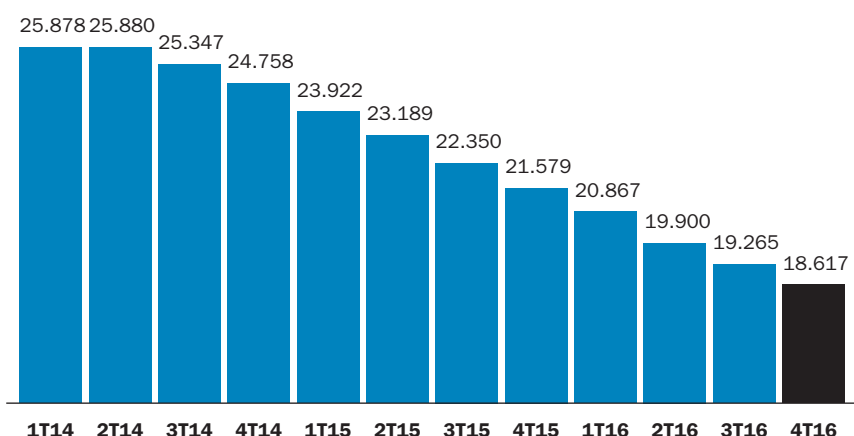
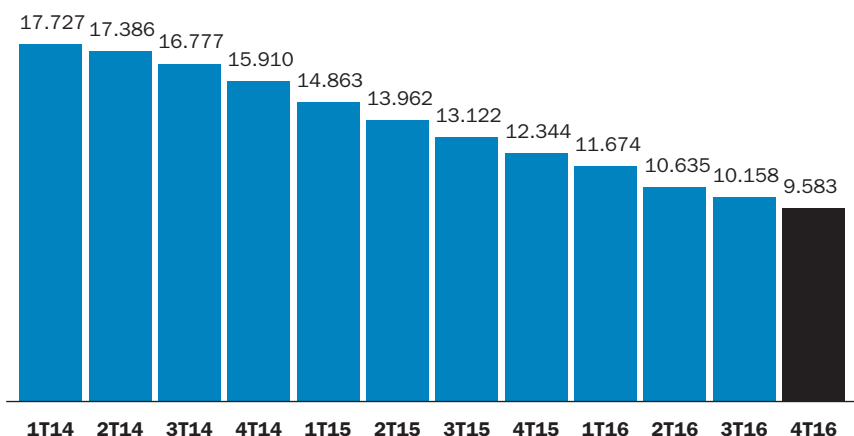
Ràtio de cobertura

En el transcurs de l'any 2016 s'ha observat una millora en l'evolució dels actius dubtosos, que s'han reduït en 2.814 milions d'euros, cosa que ha comportat que la ràtio de morositat se situés en el 6,14% al tancament de l'exercici (G10).*

Mitjançant la gestió activa realitzada pel banc, s'ha aconseguit una reducció destacable dels actius problemàtics des de l'exercici de 2013, que s'ha reduït molt per sobre dels objectius del pla estratègic (G11 i G12).

* Per a més informació vegeu la nota 11 "Préstecs i bestretes" dels comptes anuals consolidats de 2016 i el capítol de l'Informe anual "Informació financera del grup Banc Sabadell".

-7.411 M€

Risc de concentració

El risc de concentració es refereix a exposicions amb potencial de generar pèrdues prou grans per amenaçar la solvència financera de la institució o la viabilitat de la seva activitat ordinària. Aquest risc es divideix en dos subtipus bàsics:

- Risc de concentració individual: imperfecta diversificació del risc idiosincràtic en la cartera a causa de la petita dimensió d'aquesta o d'exposicions molt grans en clients específics.
- Risc de concentració sectorial: imperfecta diversificació dels components sistemàtics del risc de la cartera, que poden ser factors sectorials, geogràfics, etc.

Per tal de dur a terme una gestió eficient del risc de concentració, Banc Sabadell disposa d'una sèrie d'eines i polítiques específiques:

- Mètriques quantitatives del RAS i el seu seguiment posterior com a mètriques de primer nivell.

- Límits individuals a riscos o clients considerats com a rellevants fixats per la Comissió Executiva.
- Delegacions que obliguen al fet que les operacions dels clients més rellevants siguin aprovades pel Comitè d'Operacions de Crèdit o fins i tot per la Comissió Executiva.

Vegeu informació sobre l'exposició al sector de la construcció i promoció immobiliària en la nota 4 dels comptes anuals consolidats de 2016 (apartat 4.4.1.7.4).

Exposició en clients o grans riscos

El 31 de desembre de 2016, no hi havia acreditats amb un risc concedit que individualment superés el 10% dels recursos propis del grup.

El 32% del crèdit *performing* es troba fora d'Espanya.

Risc de país: exposició geogràfica del risc de crèdit

El risc de país és aquell que concorre en els deutes d'un país globalment considerats com a conseqüència de raons inherents a la sobirania i a la situació econòmica d'un país, és a dir, per circumstàncies diferents del risc de crèdit habitual. Es manifesta amb la incapacitat eventual d'un deutor per afrontar les seves obligacions de pagament en divises davant de creditors externs, entre altres motius, perquè el país no permet l'accés a la divisa, perquè no es pot transferir, per la ineficàcia de les accions legals contra el prestatari per raons de sobirania, o per situacions de guerra, expropiació o nacionalització.

El risc de país no tan sols afecta els deutes contrets amb un estat o entitats garantides per aquest, sinó el conjunt de deutors privats pertanyents a aquest estat i que per causes alienes a la seva pròpia evolució o decisió experimenten una incapacitat general per fer front als seus deutes.

No hi ha restriccions significatives (com ara restriccions estatutàries, contractuals i reguladores) sobre la capacitat per accedir o utilitzar els actius i liquidar els passius del grup, sempre que l'entitat compleixi amb els

requeriments reguladors que s'estableixin a cada país, i de cap altre tipus de restriccions previstes en la NIIF 12.

Per a cada país s'estableix un límit de risc, que s'aplica a tot el grup Banc Sabadell. Aquests límits els aproven la Comissió Executiva i els òrgans de decisió corresponents segons les delegacions, i són objecte de seguiment continu amb l'objectiu de detectar amb anticipació qualsevol deteriorament en les perspectives econòmiques, polítiques o socials de cada país.

El marc d'admissió del risc de país i EF té com a principal component l'estructura de límits per a diferents mètriques, a partir de la qual es realitza el seguiment dels diferents riscos i a través de la qual l'alta direcció i òrgans delegats estableixen la gana de risc del grup.

L'estructura de límits s'articula a partir de dos nivells: mètriques de primer nivell en el RAS i límits de segon nivell o de gestió.

Així mateix, per a la gestió del risc de país s'utilitzen diferents indicadors i eines: ràtings, CDS, indicadors macroeconòmics, etc.

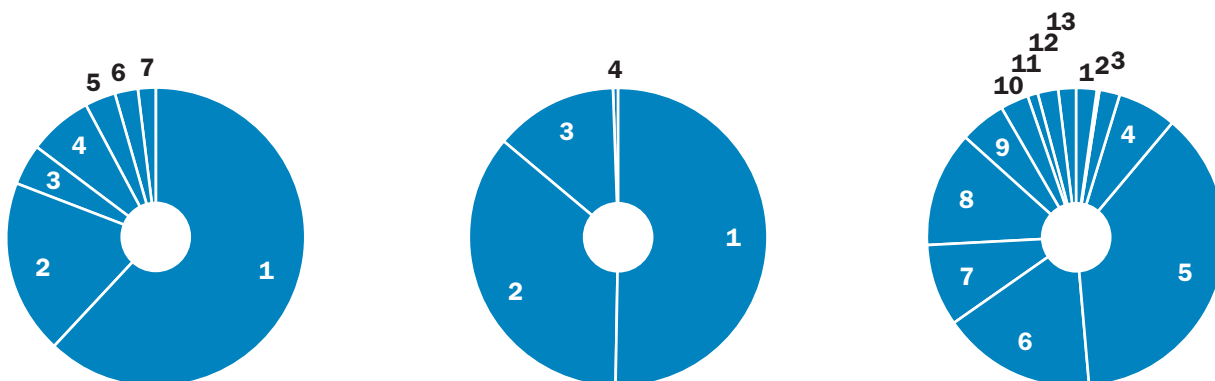
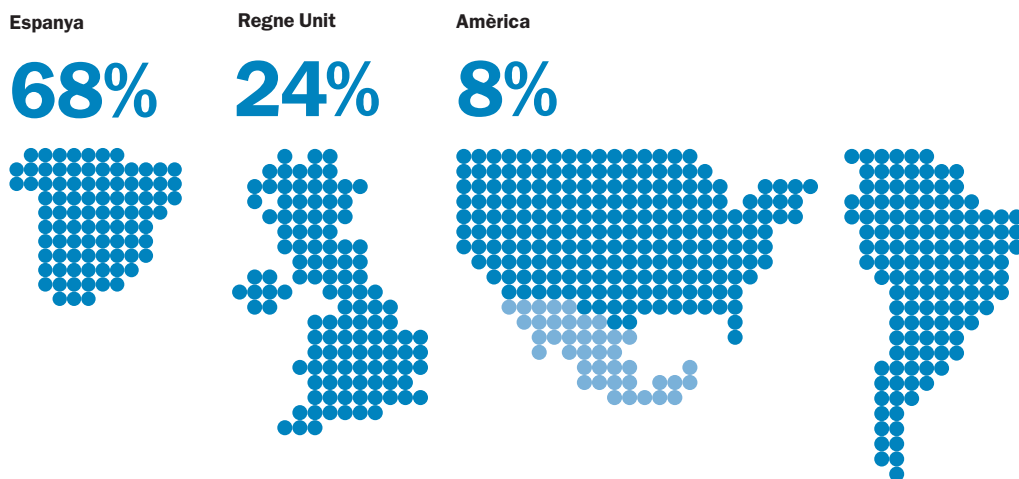
El desglossament, per tipus d'instruments financers, de l'exposició al risc sobirà, amb el criteri requerit per l'Autoritat Bancària Europea (a partir d'ara, EBA), el 31 de desembre de 2016 s'exposa en el gràfic G14.

En milions d'euros

	2016				
	TOTAL	Espanya	Resta de la Unió Europea	Amèrica	Resta del món
Entitats de crèdit	18.269,73	8.058,20	8.463,92	1.208,78	538,84
Administracions públiques	32.794,94	19.758,60	9.533,96	3.425,63	76,76
Administració central	25.016,11	14.395,30	9.403,08	1.179,13	38,61
Resta	7.778,83	5.363,31	130,88	2.246,50	38,15
Altres institucions financeres	3.761,10	2.700,96	525,92	481,11	53,11
Societats no financeres i empresaris individuals	64.159,25	51.874,70	3.429,71	8.211,14	643,70
Construcció i promoció immobiliària	7.647,18	7.008,31	87,63	505,74	45,50
Construcció d'obra civil	1.879,04	1.820,93	23,81	22,71	11,59
Resta de finalitats	54.633,03	43.045,46	3.318,27	7.682,69	586,61
Grans empreses	24.658,63	16.496,53	2.424,41	5.408,74	328,94
Pimes i empresaris individuals	29.974,40	26.548,93	893,86	2.273,95	257,67
Resta de llars i ISFLSH	78.609,08	39.866,07	36.253,46	1.614,78	874,78
Habitatges	67.015,35	31.112,37	33.598,90	1.579,75	724,34
Consum	7.515,54	5.764,95	1.603,14	17,10	130,35
Altres finalitats	4.078,19	2.988,75	1.051,41	17,93	20,10
TOTAL	197.594,10	122.258,53	58.206,96	14.941,43	2.187,19

T2 Distribució de la concentració de riscos per activitat a tot el món

G13 Distribució del crèdit viu del grup Banc Sabadell. En percentatge. Dades del 4T 2016.

G14 Desglossament de l'exposició al risc sobirà (en %)

1	Espanya	62,0
2	Itàlia	18,9
3	Estats Units	4,5
4	Regne Unit	6,9
5	Portugal	3,5
6	Mèxic	2,4
7	Resta del món	1,8

G15 Distribució del risc de contrapart (en %) (per zona geogràfica)

1	Zona euro	50,4
2	Resta d'Europa	35,8
3	EUA i Canadà	13,3
4	Resta del món	0,5

G16 Distribució del risc de contrapart per ràting (en %)

1	AAA / Aaa	2,3
2	AA+ / Aa1	0,4
3	AA / Aa2	2,2
4	AA- / Aa3	6,4
5	A+ / A1	37,3
6	A / A2	16,7
7	A- / A3	8,9
8	BBB+ / Baa1	12,5
9	BBB / Baa2	5,1
10	BBB- / Baa3	3,0
11	BB+ / Ba1	1,2
12	BB / Ba2	2,2
13	Resta	1,7

Risc de contrapart

En aquest epígraf s'inclou el risc de crèdit per activitats en mercats financers que es desenvolupa a través de l'operativa específica de risc de contrapart (derivats i operacions amb compromisos de recompra), operativa de mercats monetaris i operativa de renda fixa. D'aquesta manera es porta a terme una gestió i un seguiment integral de l'exposició com a resultat de l'activitat en els mercats financers.

L'exposició com a resultat de l'activitat en mercats financers sota criteris de gestió es concentra principalment en entitats financeres (EF) i cambres de compensació (CP).

La filosofia de la gestió del risc de contrapart és consistent amb l'estratègia del negoci, i busca en tot moment la creació de valor dins d'un equilibri entre rendibilitat i riscos. En aquest sentit, s'han establert uns criteris de supervisió i seguiment del risc de contrapart derivat de

l'activitat en els mercats financers, que garanteixen al banc desenvolupar la seva activitat de negoci respectant els llindars de riscos aprovats per l'alta direcció.

El grup Banc Sabadell disposa d'un sistema d'avaluació i de gestió d'aquests riscos que permet un seguiment i control diari del compliment de límits aprovats. Els gràfics G15 i G16 mostren la distribució del risc de contrapart per zona geogràfica i qualificació creditícia.

Tal com s'observa en la taula, el risc es concentra en contraparts amb qualitat creditícia alta, tenint un 65% del risc amb contraparts amb un ràting igual o superior a A.

Al juny de 2016, sota la llei EMIR (Regulation 648/2012) entra en aplicació per al grup l'obligació de liquidar i compensar per cambres de compensació (CP) certs derivats OTC, i, per tant, els derivats contractats pel grup susceptibles d'anar per cambra s'estan canalitzant a través d'aquests agents. Al seu torn, des del grup s'ha

fomentat l'estandardització dels derivats OTC de cara a fomentar la utilització de les cambres de compensació. L'exposició amb CP és equivalent a l'import de les garanties dipositades.

Pel que fa a l'operativa en derivats en mercats organitzats (MO), es considera sota criteris de gestió que no hi ha exposició, atès que el risc no existeix perquè els MO actuen com a contrapartida en les operacions i es disposa del mecanisme de liquidació i de garanties per assegurar la transparència i continuïtat de l'activitat. Igual que en les CP, l'exposició és equivalent a les garanties dipositades.

La filosofia de la gestió del risc de contrapart és consistent amb l'estratègia del negoci, i busca en tot moment la creació de valor dins d'un equilibri entre rendibilitat i riscos. En aquest sentit, s'han establert uns criteris de supervisió i seguiment del risc de contrapart derivat de l'activitat en els mercats financers, que garanteix al banc desenvolupar la seva activitat de negoci respectant els llindars de riscos aprovats per l'alta direcció.

La metodologia de quantificació de l'exposició és de *mark-to-market* (a partir d'ara MTM) més *add-on*. L'MTM representa l'exposició actual i s'entén com el cost de substituir una operació a valor de mercat en cas que una contrapart faci *default*. L'*add-on* representa el risc potencial futur que pot assolir una operació en un determinat termini de temps, ateses les característiques de l'operació i les variables del mercat de què depèn. En el cas d'operacions sota acord de col·lateral, l'*add-on* representa la possible fluctuació de l'MTM entre el moment del *default* i el tancament en el mercat de la posició. Si no està sota acord de col·lateral, representa la possible fluctuació de l'MTM al llarg de la vida de l'operació.

Amb caràcter diari, al tancament del mercat, es recalculen totes les exposicions d'acord amb els fluxos d'entrada i sortida d'operacions, amb les variacions de les variables del mercat i amb els mecanismes de mitigació del risc establerts en el grup. D'aquesta manera les exposicions queden sotmeses a un seguiment diari i a un control sota els límits aprovats per l'alta direcció. Aquesta informació queda integrada en els informes de riscos per tal de reportar-la als departaments i les àrees responsables de la gestió i el seguiment d'aquests.

En relació amb el risc de contrapart, el grup adopta diferents mesures de mitigació. Les mesures principals són:

- Acords de *netting* en derivats (ISDA i CMOF)
- Acords de col·lateral en derivats (CSA i Annex III) i en *repos* (GMRA)

Els acords de *netting* permeten l'agregació dels MTM positius i negatius de les operacions amb una mateixa contrapart, de manera que en cas de *default* s'estableix una única obligació de pagament o cobrament en relació amb totes les operacions tancades amb aquesta contrapart.

Per defecte, el grup disposa d'acords de *netting* amb totes les contraparts que vulguin operar en derivats.

Els acords de col·lateral, a més d'incorporar l'efecte *netting*, incorporen l'intercanvi periòdic de garanties que mitiguen l'exposició actual amb una contrapart en relació amb les operacions subjectes a aquest contracte.

El grup estableix la necessitat de disposar d'acord de col·lateral per poder operar en derivats o *repos* amb entitats financeres. El contracte de col·lateral estàndard del grup és bilateral (és a dir, ambdues parts estan obligades a dipositar col·lateral) i amb intercanvi diari de garanties sempre en efectiu i en divisa euro.

Actius compromesos en activitats de finançament

Al tancament de 2016 i 2015 hi ha certs actius financers compromesos en operacions de finançament, és a dir, aportats com a col·lateral o garantia respecte a certs passius. Aquests actius corresponen principalment a préstecs vinculats a l'emissió de cèdules hipotecàries, cèdules territorials o bons de titulització a llarg termini (vegeu la nota 21 i els annexos III i IV dels comptes anuals consolidats de 2016). La resta d'actius compromesos són valors representatius de deute que són lliurats en operacions de cessió temporal d'actius, els col·laterals pignorat (préstecs o instruments de deute) per accedir a determinades operacions de finançament amb bancs centrals i tota mena de col·lateral lliurat per garantir l'operativa de derivats.

D'altra banda, el banc ha utilitzat part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa a través de la transferència dels actius a diferents fons de titulització creats amb aquesta finalitat. D'acord amb el que regula la normativa vigent, les titulitzacions en què no s'hagi produït una transferència substancial del risc no es poden donar de baixa del balanç.

Vegeu més informació sobre els programes de finançament en el mercat de capitals a continuació, en risc de liquiditat.

Risc de liquiditat

Definició

El risc de liquiditat apareix per la possibilitat d'incórrer en pèrdues a causa de la incapacitat d'atendre els compromisos de pagament, encara que sigui de manera temporal, perquè no es disposa d'actius líquids o no es pot accedir als mercats per obtenir refinançament a un preu raonable. Aquest risc es pot derivar per motius sistèmics o particulars de l'entitat.

El grup està exposat a requeriments diaris dels seus recursos líquids disponibles per les mateixes obligacions contractuals dels instruments financers que negocia, com ara venciments de dipòsits, disposicions de crèdits, liquidacions d'instruments derivats, etc. L'experiència mostra, però, que acaba sent requerit un import mínim, fet que, a més a més, és predictable amb un alt nivell de confiança.

En aquest àmbit, el grup Banc Sabadell té com a objectiu mantenir uns actius líquids i una estructura de finançament que, d'acord amb els seus objectius estratègics i sobre la base del seu RAS, li permetin atendre amb normalitat els seus compromisos de pagament a un cost

raonable, ja sigui en condicions de normalitat o en una situació d'estrès provocada tant per factors sistèmics com idiosincràtics.

L'estructura de governança de la gestió de liquiditat de Banc Sabadell té com a eixos fonamentals la implicació directa de l'alta direcció, la delimitació clara de les tres línies de defensa i l'estricta segregació de funcions i l'estructuració de responsabilitats en comitès, direccions o subdireccions generals i àrees funcionals.

La implicació de l'alta direcció de l'entitat en la gestió i el control del risc de liquiditat s'instrumenta tant a través del mateix Consell d'Administració, com a màxim òrgan de govern de l'entitat, com també en la participació directa de tres comissions delegades d'aquest:

- Comissió Executiva
- Comissió de Riscos
- Comissió d'Auditoria i Control

Aquests òrgans de govern reben informació periòdica de tots els àmbits vinculats a la gestió i el control del risc de liquiditat, a través dels diferents comitès i/o direccions/subdireccions generals.

Gestió de la liquiditat

La gestió de la liquiditat a Banc Sabadell té com a objectiu garantir el finançament de l'activitat comercial a un cost i un termini adequats, tot minimitzant el risc de liquiditat. La política de finançament de l'entitat està enfocada a mantenir una estructura de finançament equilibrada, basada principalment en dipòsits a la clientela, i complementada amb l'accés a mercats majoristes, que permetin mantenir una posició de liquiditat del grup folgada en tot moment.

El grup, en relació amb la gestió de la liquiditat, segueix una estructura basada en unitats de gestió de la liquiditat (UGL). Cada UGL és responsable de la gestió de la seva liquiditat i de fixar les seves pròpies mètriques de control del risc de liquiditat, en coordinació amb les funcions corporatives del grup. Actualment, les UGL són Banc Sabadell (inclou OFEX), Sabadell United Bank (SUB), Banc Sabadell d'Andorra (BSA) i TSB.

Per complir amb els objectius, l'estratègia actual de gestió del risc de liquiditat del grup es basa en els següents principis i pilars, tenint en compte el model de negoci detallista de les UGL i els objectius estratègics definits:

- Implicació del Consell d'Administració i de l'alta direcció en la gestió i el control del risc de liquiditat i finançament.
- Clara segregació de funcions entre les diferents àrees dins de l'organització, amb una delimitació clara entre les tres línies de defensa, que proporciona independència en la valoració de posicions i en el control i l'anàlisi de riscos.
- Sistema de gestió de liquiditat descentralitzat per a les unitats més rellevants, però amb un sistema de supervisió i gestió del risc centralitzat.

- Processos sòlids d'identificació, mesurament, gestió, control i informació sobre els diferents riscos de liquiditat i finançament a què es troba sotmès el grup.
- Existència d'un sistema de preus de transferència per traslladar el cost de finançament.
- Estructura de finançament equilibrada, basada fonamentalment en dipòsits de la clientela.
- Base àmplia d'actius líquids no compromesos i immediatament disponibles per generar liquiditat que componen la primera línia de defensa del grup.
- Diversificació de les fonts de finançament, amb recurs controlat al finançament majorista a curt termini i sense dependència de proveïdors de fons individuals.
- Autofinançament de les filials bancàries estrangeres rellevants.
- Vigilància del grau d'*encumbrance* del balanç.
- Manteniment d'una segona línia de liquiditat que inclou la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials.
- Disponibilitat d'un Pla de contingència de liquiditat.

Pel que fa a TSB, tot i que el *ring-fencing* no entra oficialment en vigor fins al 2019, l'entitat constitueix una unitat autònoma dins de la gestió de liquiditat del grup com una UGL independent. La futura evolució econòmica del Regne Unit no hauria de causar problemes de liquiditat, ja que opera de manera independent respecte a la seva matriu.

Eines/mètriques de seguiment i control de la gestió del risc

El grup Banc Sabadell defineix dos conjunts de mètriques que permeten mesurar i controlar el risc de liquiditat: 1) mètriques RAS de primer nivell; 2) mètriques de segon nivell. Així mateix, es fa un seguiment i control diari del risc de liquiditat a través del sistema d'alertes primerenques de liquiditat (EWI, *early warning indicators*) i de l'Informe de tresoreria estructural.

El Consell d'Administració de Banc Sabadell és l'encarregat de definir la gana de risc de liquiditat i finançament (RAS) del grup en l'àmbit consolidat i de fixar els indicadors que les UGL han d'incorporar en els seus RAS locals amb independència que s'incorporin altres indicadors addicionals.

El RAS inclou mètriques quantitatives, que permeten un seguiment objectiu de la gestió del risc, així com aspectes qualitatius que les complementen.

Els consells d'administració de les UGL són els encarregats d'aprovar els RAS locals en què han de tenir en consideració les directrius corporatives i els seus respectius requeriments locals. Al marge de les mètriques incloses en el marc de la gana del risc, cada UGL defineix un conjunt de mètriques de segon nivell que contribueixen a l'anàlisi i el seguiment del risc de finançament i liquiditat. Aquestes mètriques se segueixen de manera continuada en cada un dels ALCO locals.

Finalment, cal esmentar que el grup té dissenyat i implementat un sistema d'alertes primerenques (EWI)

pel que fa a les UGL, que inclouen indicadors de mercat i liquiditat adaptats a l'estructura de finançament i model de negoci de cada UGL. El desplegament d'aquestes mètriques, en cada UGL, complementa els indicadors RAS i les mètriques de segon nivell i permet identificar anticipadament tensions en la posició de liquiditat i l'estructura de finançament local, de manera que facilita la presa de mesures i accions correctives i minimitza el risc de contagi entre les diferents unitats de gestió.

Les alertes se segueixen d'acord amb una categorització per nivells de gravetat a partir de la qual el grup ha de considerar la presa de diferents mesures i accions correctives amb l'objectiu de retornar a una situació de normalitat. Aquest sistema d'alertes es troba vinculat al Pla de contingència de liquiditat (PCL).

En aquest sentit, Banc Sabadell té establert un PCL en què s'estableix l'estratègia per garantir que l'entitat disposa de les capacitats de gestió i de les mesures suficients per minimitzar els efectes negatius d'una situació de crisi en la seva posició de liquiditat i per retornar a una situació de normalitat. Així mateix, el PCL també té com a objectiu facilitar la continuïtat operativa en la gestió de la liquiditat, especialment en cas que la situació de crisi estigui originada per un funcionament deficient d'una o diverses infraestructures del mercat. El PCL pot ser activat en resposta a diferents situacions de crisi dels mercats o de la mateixa entitat. En general, i seguint els canals d'impacte previstos en els exercicis d'estrès de l'entitat, aquestes situacions es poden categoritzar en crisis sistèmiques, crisis idiosincràtiques o crisis combinades.

El marc de *reporting* i control del risc dels límits de gestió del risc inclou:

- Supervisió dels riscos de liquiditat en l'àmbit global calculant de manera independent les mètriques de gestió del risc dins dels sistemes de riscos.
- Definir les metodologies de mesurament de riscos i comprovar el correcte funcionament dels sistemes de mesurament i control.
- Seguiment diari dels indicadors i límits de risc reportant a les diferents unitats de gestió.
- Control i anàlisi sistemàtica del consum de límits, identificant els incompliments i activant els protocols necessaris per a la seva correcció.
- Establir i generar el marc d'informació necessari per a l'òptim seguiment i control dels límits de gestió del risc.

A més a més, el marc de *reporting* i control del risc dels indicadors RAS inclou:

- Realitzar i actualitzar periòdicament un quadre de comandament que reculli l'evolució de les mètriques principals i vetlli per la seva adequació al marc i límit establerts.
- Controlar i analitzar sistemàticament l'evolució de tots els riscos materials.
- Reportar i proposar accions oportunes (activació de protocols, canvis en directrius, etc.) derivades de l'anàlisi de l'evolució dels riscos.

Estratègia de finançament i evolució de la liquiditat el 2016

La font principal de finançament del grup és la base de dipòsits a la clientela (principalment comptes a la vista i dipòsits a termini captats a través de la xarxa comercial), complementada amb el finançament via mercat interbancari i mercats de capitals en què l'entitat manté vius diferents programes de finançament a curt i llarg termini amb l'objectiu d'assolir un nivell de diversificació adequat per tipus de producte, termini i inversor. L'entitat manté una cartera diversificada d'actius líquids majoritàriament elegibles com a col·lateral per a les operacions de finançament amb el Banc Central Europeu (BCE).

Recursos de clients en el balanç

El 31 de desembre de 2016, els recursos de clients en el balanç presenten un saldo de 133.457 milions d'euros, respecte d'un saldo de 131.489 milions d'euros al tancament de l'any 2015 i de 94.461 milions d'euros al tancament de 2014 (1,5% d'increment al desembre de 2016 respecte al desembre de 2015 i 39,2% d'increment al desembre de 2015 respecte al desembre de 2014, com a resultat de l'adquisició de TSB al juny de 2015). L'any 2016 s'ha continuat amb el moviment de saldos des de dipòsits a termini a comptes a la vista i a fons d'inversió, com a resultat de l'evolució decreixent dels tipus d'interès. El 31 de desembre de 2016 el saldo dels comptes a la vista totalitzava 92.011 milions d'euros (+8,8%), en detriment dels dipòsits a termini, que van presentar una caiguda del 13,3% (T3).*

Els dipòsits de l'entitat es comercialitzen a través de les següents unitats/societats de negoci del grup (Banca Comercial, Banca Corporativa i Negocis Globals, Banca Privada, SUB i TSB). Vegeu el detall de volums d'aquestes unitats de negoci en l'apartat "Resultats per negocis" de l'Informe de gestió.

Durant l'any 2016 s'ha estabilitzat la generació de *gap* comercial, i ha continuat, encara que de manera més moderada, amb la tendència positiva observada els últims anys, fet que ha permès, d'una banda, continuar amb la política de l'entitat de refinançar parcialment els venciments en mercat de capitals, i al mateix temps, amb la pauta de reducció de la ràtio *loan-to-deposit* (LTD) del grup (des d'un 147% al tancament de 2010 fins a un 105,1% al tancament de 2016). L'evolució de la ràtio durant l'any també ha estat afavorida per la incorporació de TSB al juny de 2016, amb una estructura de finançament principalment concentrada en dipòsits a la clientela. Per calcular la ràtio *loan-to-deposit* (LTD) es computa en el numerador la inversió creditícia neta ajustada pel finançament subvencionat i en el denominador el finançament detallista.

Mercat de capitals

El nivell de finançament en el mercat de capitals ha anat minorant els últims anys, resultat, entre d'altres, d'una evolució positiva del *gap* comercial. Al tancament de 2016, el saldo viu de finançament en el mercat de capitals era de 25.160 milions d'euros, respecte d'un saldo de 27.436 milions d'euros al tancament de 2015. Per tipus de producte, al desembre de 2016, 13.607 milions de l'import total col·locat en el mercat de capitals corresponien a cèdules hipotecàries; 2.612 milions d'euros, a pagarés i ECP col·locats a inversors majoristes; 1.741 milions, a deute sènior (dels quals 1.059 corresponen a operacions amb aval de l'Estat provinents de la integració de Banco CAM); 1.514 milions, a emissions de deute subordinat i participacions preferents; 5.653 milions d'euros, a bons de titulització col·locats en el mercat (dels quals 3.433 milions d'euros corresponen a TSB), i 33 milions d'euros, a altres instruments financers a mitjà i llarg termini (T4).

El grup Banc Sabadell fa actuacions i manté actius diversos programes de finançament en els mercats de capitals, amb l'objectiu de diversificar les diferents fonts de liquiditat.

En relació amb el finançament a curt termini, l'entitat manté un Programa de pagarés d'empresa i un Programa d'euro *commercial paper* (ECP):

- Programa de pagarés d'empresa: aquest programa regula les emissions de pagarés i està dirigit a inversors institucionals i detallistes. El 3 de març de 2016 es va

registrar a la CNMV el Programa de pagarés d'empresa 2016 de Banc Sabadell, amb un límit d'emissió de 7.000 milions d'euros ampliables fins a 9.000 milions d'euros. El saldo viu del Programa de pagarés s'ha mantingut estable, de manera que s'ha reduït lleugerament el saldo viu col·locat entre inversors institucionals i s'ha incrementat marginalment el saldo col·locat a inversors no qualificats. El 31 de desembre el saldo viu era de 3.676 milions d'euros (net dels pagarés subscrits per empreses del grup) respecte als 3.661 milions d'euros el 31 de desembre de 2015.

- Programa d'euro *commercial paper* (ECP), adreçat a inversors institucionals, amb el qual s'emeten valors a curt termini en diferents divises: euros, dòlars americans i lliures. El 18 de desembre de 2015, Banc Sabadell va renovar el seu Programa d'euro *commercial paper* per un import nominal màxim de 3.500 milions d'euros. El 31 de desembre de 2016 el saldo viu era de 246 milions d'euros, respecte als 275,9 milions d'euros al tancament de 2015.

En relació amb el finançament a mitjà i llarg termini, l'entitat manté els següents programes vius:

- Programa d'emissió de valors no participatius registrat a la CNMV (Programa de renda fixa): aquest programa regula les emissions de bons i obligacions, simples i subordinades, de cèdules hipotecàries i territorials i de bons estructurats efectuades segons la legislació espanyola a través de la CNMV i dirigides a inversors

En milions d'euros

	2016	3 mesos	6 mesos	12 mesos	>12 mesos	Sense venc.
Total recursos de clients en el balanç (*)	133.457	10,3%	6,8%	7,9%	5,9%	68,9%
Dipòsits a termini	37.214	34,7%	21,3%	26,7%	17,3%	—
Comptes a la vista	92.011	—	—	—	—	100,0%
Emissions detallistes	4.232	21,4%	28,0%	15,7%	34,9%	—

(*) Inclou dipòsits de clients (ex-repos) i altres passius col·locats per la xarxa comercial: obligacions necessàriament convertibles en accions, bons simples de Banc Sabadell, pagarés, etc.

T3 Recursos de clients en el balanç per venciments

En milions d'euros

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	>2023	Saldo viu
Bons i cèdules hipotecàries*	2.022	1.560	1.124	2.165	2.108	1.119	3.508	13.607
Emissions avalades*	1.059	—	—	—	—	—	—	1.059
Deute sènior**	57	600	—	—	—	25	—	682
Deute subordinat i preferents**	66	—	—	425	490	—	533	1.514
Altres instruments financers a mitjà i llarg termini**	—	18	—	—	10	—	5	33
Total	3.204	2.178	1.124	2.590	2.608	1.144	4.047	16.895

(*) Emissions garantides

(**) Emissions no garantides

T4 Venciments de les emissions dirigides a inversors institucionals per tipus de producte

* Vegeu el detall dels recursos de clients fora del balanç, gestionats pel grup, i els comercialitzats però no gestionats en la nota 31 dels comptes anuals consolidats de 2016.

tant nacionals com estrangers. El límit disponible per a noves emissions en el Programa d'emissió de valors no participatius 2016 de Banc Sabadell el 31 de desembre de 2016 era de 10.638,8 milions d'euros (el 31 de desembre de 2015 el saldo viu en el Programa de renda fixa de 2015 era de 6.145,8 milions d'euros).

- Durant el 2016, Banc Sabadell ha realitzat emissions sota el Programa de renda fixa vigent en cada moment per un total de 7.658,5 milions d'euros. Al llarg de l'any, l'entitat ha accedit al mercat en diferents ocasions aprofitant les finestres de liquiditat disponibles. Concretament, Banc Sabadell va fer dues emissions públiques de cèdules hipotecàries a vuit i set anys al juny i a l'octubre de 2016, per un total de 1.000 milions d'euros, respectivament; una ampliació d'una cèdula hipotecària existent per un import de 100 milions d'euros el mes de març; tres emissions de cèdules hipotecàries a vuit anys per un import conjunt de 850 milions d'euros subscrites íntegrament pel Banc Europeu d'Inversions (BEI); vuit emissions de deute sènior a un termini entre 1 i 3,25 anys per un import total de 2.488 milions d'euros, i onze emissions de bons estructurats per un total de 220,6 milions d'euros i terminis compresos entre un i cinc anys. En el context actual del mercat, l'entitat tindria capacitat per emetre en diferents formats i terminis.
- Programa d'emissió *euro medium term notes* (Programa EMTN), registrat el 31 de març de 2016 a la borsa d'Irlanda. Aquest programa permet l'emissió de deute sènior i subordinat en qualsevol divisa, amb un límit màxim de 5.000 milions d'euros. El 6 de maig de 2016, Banc Sabadell va emetre sota aquest nou Programa EMTN una emissió de deute subordinat a deu anys per un import de 500 milions d'euros.

D'altra banda, l'activitat en mercats primaris de Banc Sabadell de moment no ha estat afectada pel resultat del referèndum britànic de juny de 2016 sobre la sortida del Regne Unit de la Unió Europea. Com a exemple, el mes d'octubre de 2016 el banc va efectuar una de les seves emissions de cèdules hipotecàries en el mercat per un import de 1.000 milions d'euros i a un termini de set anys i va aconseguir un cost històricament baix.

TSB ha continuat construint la seva posició com un emissor de referència, i sembla que el mercat així ho percep. En aquest sentit, si bé TSB segueix tenint accés als mercats majoristes, no s'esperen volums gaire significatius, atesa la facilitat de l'entitat per accedir als mercats detallistes i la posada en marxa el mes d'agost del *term funding scheme* (TFS) pel Banc d'Anglaterra, un programa d'incentivació del crèdit mitjançant el qual els bancs anglesos poden dur a terme disposicions a quatre anys aportant col·lateral elegible com a contraprestació.

- Titulització d'actius: des de l'any 1993 el grup ha estat molt actiu en aquest mercat i ha participat en diversos programes de titulització, en alguns casos conjuntament amb altres entitats de màxima solvència, cedint préstecs hipotecaris, préstecs a petites i mitjanes

empreses, préstecs al consum i drets de crèdit derivats de contractes d'arrendaments financers.

Actualment, hi ha 34 operacions de titulització d'actius vives (incloent-hi les titulitzacions de Banco Guipuzcoano, Banco CAM, BMN, Banco Gallego i TSB); si bé una part dels bons emesos van ser retinguts per l'entitat com a actius líquids elegibles per a operacions de finançament amb el Banc Central Europeu, la resta dels bons es van col·locar en el mercat de capitals. Al tancament de 2016, el saldo de bons de titulització col·locats en el mercat era de 5.653 milions d'euros.

Per raons d'eficiència, durant el 2016 s'han cancel·lat anticipadament tres operacions de titulització amb saldos vius relativament reduïts (vegeu més detall d'informació sobre els fons de titulització en l'Annex II de la memòria).

Així mateix, el 28 de juliol de 2016, Banc Sabadell va realitzar una nova titulització de préstecs concedits a pimes, anomenada IM Sabadell Pyme 10, per un import total de 1.750 milions d'euros, l'import de la qual ha estat íntegrament retingut en cartera.

Per la seva banda, TSB durant el primer semestre de 2016 ha llançat una nova titulització hipotecària, anomenada Duncan Funding 2016-1 PLC, per un import contravalorat en euros de 3.934 milions, dels quals 664 milions d'euros han estat col·locats en el mercat.

En termes generals, el 2016 el to en els mercats ha estat positiu, tot i que hi ha hagut diferents episodis de volatilitat causats per les incerteses polítiques i reguladores que han redundat en tensions i, fins i tot, en un tancament de mercats durant períodes relativament prolongats. En el conjunt del sistema no s'han refinançat gran part dels venciments en el mercat, fet que, juntament amb les mesures d'estímul del BCE a l'economia de l'últim trimestre de 2014 i de principis de 2016, ha redundat en un excés de liquiditat.

Durant el mes de març de 2016, el Banc Central Europeu va anunciar noves mesures d'estímul a l'economia a través d'un nou programa d'operacions de refinançament a llarg termini, TLTRO II (*targeted longer-term refinancing operations*), consistent en quatre subhastes de liquiditat a quatre anys amb dates d'execució entre els mesos de juny de 2016 i març de 2017. En aquest sentit, Banc Sabadell ha participat en la TLTRO II per un import total de 10.000 milions d'euros, i ha amortitzat anticipadament els 11.000 milions d'euros procedents de les subhastes de la TLTRO I que el BCE va anunciar al juny de 2014. L'entitat també ha participat en el Programa de compra de cèdules hipotecàries (CBPP3) posat en marxa pel Banc Central Europeu.

D'altra banda, el Banc d'Anglaterra també va posar en marxa durant el mes d'agost un paquet de mesures de suport al creixement econòmic. Aquest paquet inclou una reducció del *bank base rate* i la introducció del *term funding scheme* (TFS). TSB, com a membre de l'Sterling Monetary Framework (SMF), té previst fer ús de manera habitual del TFS, amb l'interès d'obtenir finançament a baix cost. No hi ha un import disposat sota el TFS al tancament de 2016.

L'excés de liquiditat en el mercat, en combinació amb un escenari de tipus negatius a curt termini, ha abaratit els finançaments en *repo* respecte a altres alternatives. El 31 de desembre de 2016, l'import net del finançament *repo* en termes nominals pujava a 7.927 milions d'euros.

Actius líquids

A més d'aquestes fonts de finançament, Banc Sabadell manté un coixí de liquiditat en forma d'actius líquids per afrontar eventuals necessitats de liquiditat (T5). Pel que fa al 2015, la primera línia de Banc Sabadell s'ha incrementat en 4.634 milions d'euros en part per la generació de *gap* comercial, la variació de la cartera d'immobles i la creació de col·laterals propis.

En el cas de TSB la primera línia de liquiditat el 31 de desembre de 2016 està composta principalment per *gilts* per un import de 1.678 milions d'euros (1.718 milions d'euros el 31 de desembre de 2015) i un excés de reserves en el Banc Central d'Anglaterra (BoE) de 4.191 milions d'euros (3.383 milions d'euros el 31 de desembre de 2015).

Cal esmentar que el grup Banc Sabadell segueix un model descentralitzat de gestió de la liquiditat. En aquest sentit, aquest model tendeix a limitar la transferència de liquiditat entre les diferents filials involucrades en la seva gestió, i limitar d'aquesta manera les exposicions intra-grup, més enllà de les potencials restriccions imposades pels reguladors locals de cada filial. Així, les filials involucrades en la gestió determinen la seva situació de liquiditat considerant únicament aquells actius de la seva propietat que compleixin amb els criteris d'elegibilitat, disponibilitat i liquiditat que s'hagin establert tant en l'àmbit intern com normatiu per al compliment dels mínims reguladors.

No hi ha imports significatius d'efectiu i equivalents que no estiguin disponibles per ser utilitzats pel grup.

A més de la primera línia de liquiditat, l'entitat manté un coixí d'actius hipotecaris i préstecs a administracions

públiques elegibles com a col·lateral de cèdules hipotecàries i territorials, respectivament, que al tancament de 2016 afegien 4.924 milions en termes de capacitat d'emissió de noves cèdules pròpies elegibles com a col·lateral per al descompte en el BCE. Al tancament de 2016, la liquiditat disponible pujava a 31.805 milions d'euros en import efectiu, corresponent a l'import de la primera línia de liquiditat més la capacitat d'emissió de cèdules hipotecàries i territorials de l'entitat al tancament de l'any ajustada al descompte mitjà aplicable a les cèdules pel BCE.

Compliment dels coeficients reguladors

El grup Banc Sabadell ha inclòs dins la seva gestió de liquiditat el seguiment de la ràtio de cobertura de liquiditat a curt termini o LCR (*liquidity coverage ratio*) i la ràtio de finançament estable net o NSFR (*net stable funding ratio*), i ha reportat al regulador la informació requerida de manera mensual i trimestral, respectivament. El mesurament de la liquiditat basant-se en aquestes mètriques forma part del control del risc de liquiditat en el conjunt de les UGL.

En relació amb la ràtio LCR, des de l'1 de gener de 2016 el mínim exigible reguladorament és el 70%, nivell àmpliament superat per totes les UGL de l'entitat, en què destaquen els casos de TSB i BS Espanya amb uns nivells de LCR molt folgats. Pel que fa al grup, la ràtio LCR de l'entitat s'ha situat de manera permanent i estable al llarg de l'any àmpliament per sobre del 100%.

Pel que fa a la ràtio NSFR, encara està en fase d'estudi i definició final. La data prevista d'implementació és el gener de 2018 i, igual que en la ràtio LCR, està previst un període d'aplicació gradual. Tanmateix, el banc ja ha implantat el seguiment d'aquesta ràtio com a mètrica de liquiditat per a les UGL.

Atesa l'estructura de finançament de l'entitat, amb un gran pes de dipòsits de la clientela i la majoria del

En milions d'euros

	2016
Cash (*) + Posició neta interbancari	8.002
Disponible en pòlissa	6.869
Actius pignorat en pòlissa (**)	18.687
Saldo disposat de pòlissa del Banc d'Espanya (***)	11.818
Actius elegibles pel BCE fora de pòlissa	8.423
Altres actius negociables no elegibles pel banc central (****)	3.587
Total actius líquids disponibles	26.881

T5

(*) Excés de reserves en bancs centrals.

(**) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada del BCE per a operacions de política monetària.

(***) Dels quals 10.000 corresponen, el 2016, a la subhasta de liquiditat del BCE a quatre anys amb objectiu específic (TLTRO II o *targeted longer-term refinancing operations*) de 29 de juny de 2016. El 2015, 11.000 milions corresponen a la subhasta del BCE de la TLTRO de 17 de desembre de 2014.

(****) En valor de mercat i una vegada aplicada la retallada de la ràtio *liquidity coverage ratio* (LCR). Inclou renda fixa considerada com a actiu d'alta qualitat i liquiditat segons l'LCR (HQLA) i altres actius negociables de diferents entitats del grup.

finançament en el mercat centrada en el mitjà/llarg termini, l'entitat s'ha mantingut de manera estable en nivells àmpliament superiors al 100%.

Risc de mercat

Aquest risc es defineix com el que sorgeix davant l'eventualitat d'incórrer en pèrdues de valor de mercat en les posicions mantingudes en actius financers, a causa de la variació de factors de risc pels quals són afectats els seus preus o cotitzacions, les seves volatilitats o les correlacions entre ells.

Aquestes posicions generadores de risc de mercat es mantenen habitualment dins de l'activitat de negociació, que consisteix en l'operativa de cobertura que efectua el banc per donar servei als seus clients i el manteniment de posicions pròpies de caràcter discrecional.

També es pot generar pel mer manteniment de posicions globals de balanç (també denominades “de caràcter estructural”) que en termes nets queden obertes. En aquest últim cas, l'entitat tracta sota el sistema de gestió i seguiment de riscos de mercat la posició de risc de canvi estructural. Altres riscos de mercat de caràcter estructural motivats per factors com ara els tipus d'interès es tracten en els apartats corresponents.

El sistema d'admissió, gestió i supervisió del risc de mercat es basa en l'establiment de límits per a posicions expressament assignades i l'aprovació d'operacions de cada unitat de negoci, de tal manera que les diferents unitats de gestió tenen l'obligació de gestionar les seves posicions sempre dins els límits concedits i l'aprovació de les operacions per part de l'àrea de riscos.

Activitat de negociació

Els principals factors de risc de mercat considerats a Banc Sabadell en l'activitat de negociació són:

- Risc de tipus d'interès: risc associat al fet que les fluctuacions dels tipus d'interès puguin afectar de manera adversa el valor d'un instrument financer. Aquest es reflecteix, per exemple, en operacions de dipòsits interbancaris, renda fixa i derivats sobre tipus d'interès.
- Risc de *spread* creditici: risc procedent de la fluctuació dels diferencials o *spreads* crediticis amb què cotitzen els instruments respecte d'altres instruments de referència, com ara els tipus d'interès interbancari. Aquest risc es dona principalment en els instruments de renda fixa.
- Risc de tipus de canvi: risc associat a la fluctuació de la cotització de les divises respecte a la divisa de referència. En el cas de Banc Sabadell la divisa de referència és l'euro. Aquest risc es dona principalment en operacions d'intercanvi de divises i els seus derivats.
- Risc de renda variable: risc procedent de la fluctuació de valor dels instruments de capital (accions i índexs cotitzats). Aquest risc es reflecteix en els mateixos preus de mercat dels valors, així com en els derivats sobre aquests.

La variació de preus de les matèries primeres no ha tingut impacte en l'exercici, atès que el grup manté exposicions residuals, tant directes com en actius subjacents.

El mesurament del risc de mercat de l'activitat de negociació s'efectua utilitzant la metodologia VaR i *stressed* VaR, que permet l'homogeneïtzació dels riscos dels diferents tipus d'operacions en els mercats financers.

El VaR proporciona una estimació de la pèrdua màxima potencial que presenta una posició a causa d'un moviment advers, però normal, d'algun dels paràmetres identificats que influeixen en el risc de mercat. Aquesta estimació s'expressa en termes monetaris i està referida a una data concreta, a un determinat nivell de confiança i a un horitzó temporal especificat. L'interval de confiança utilitzat és el 99%. Atesa la poca complexitat dels instruments i l'alta liquiditat de les posicions, l'horitzó temporal utilitzat és d'un dia.

La metodologia utilitzada per al càlcul del VaR és la simulació històrica. Els avantatges d'aquesta metodologia són que es basa en la revaluació completa de les operacions en els escenaris històrics recents i que no cal fer supòsits sobre la distribució dels preus de mercat. La seva principal limitació és la dependència de les dades històriques utilitzades, ja que si un esdeveniment possible no s'ha produït dins el rang de dades històriques utilitzades no es reflectirà en la dada del VaR.

La fiabilitat de la metodologia VaR utilitzada es comprova mitjançant tècniques de *backtesting*, amb les quals es verifica que les estimacions del VaR estan dins el nivell de confiança considerat. Les proves de *backtesting* consisteixen en la comparació entre el VaR diari i els resultats diaris. En cas que les pèrdues superin el nivell del VaR es produeix una excepció. El 2016, no s'ha produït cap excepció en el *backtest* per la baixa exposició als esdeveniments significatius de l'any, com el referèndum del Brexit (24 de juny).

L'*stressed* VaR es calcula com el VaR, però amb una finestra històrica de variacions dels factors de risc en situació d'estrès de mercat. Aquesta situació d'estrès es determina prenent com a base les operacions vigents, i pot variar si canvia el perfil de risc de les carteres. La metodologia utilitzada per a aquesta mesura de risc és la simulació històrica.

La supervisió es complementa amb mesures addicionals de riscos com les sensibilitats, que fan referència al canvi que es produeix en el valor d'una posició o cartera davant la variació d'un factor de risc concret, i també amb el càlcul de resultats de gestió, que s'utilitzen per seguir els límits *stop-loss*.

A més a més, es duen a terme exercicis de simulació específics i amb escenaris de situacions extremes de mercat (*stress testing*), en què s'analitzen els impactes de diferents escenaris històrics i teòrics en les carteres.

El seguiment del risc de mercat s'efectua diàriament i es reporta als òrgans de control sobre els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts per la Comissió de Riscos per a cada unitat de gestió (límits basant-se en nominal, VaR i sensibilitat, segons els casos). Això permet percebre variacions en els nivells de risc i conèixer la contribució dels factors de risc del mercat.

El risc de mercat per activitat de negociació incorregut en termes del VaR a un dia amb 99% de confiança per a l'exercici de 2016 s'exposa en la taula T6.

La variació de preus de les matèries primeres no ha tingut impacte en l'exercici, atès que el grup manté exposicions residuals, tant directes com en actius subjacents.

Riscos estructurals de tipus d'interès i tipus de canvi

Risc estructural de tipus d'interès

El risc estructural de tipus d'interès (també conegut com a IRRBB, per les sigles en anglès, *interest rate risk in the banking book*) és inherent a l'activitat bancària i es defineix com la probabilitat de tenir pèrdues com a conseqüència de l'impacte que originen els moviments dels tipus d'interès en el compte de resultats (ingressos i despeses) i en la seva estructura patrimonial (valor actual d'actius, passius i posicions comptabilitzades fora del balanç sensibles al tipus d'interès).

Dins del risc estructural de tipus d'interès es consideren les tipologies següents:

- Risc de repreciaió: relacionat amb el desajust temporal entre les dates de venciment i repreciaió d'actius, passius i posicions fora del balanç a curt i llarg termini.
- Risc de corba: provinent de canvis en el pendent i la forma de la corba de tipus.
- Risc de base: provinent de cobrir l'exposició d'un tipus d'interès amb l'exposició a un tipus que reprecia sota diferents condicions.
- Risc d'opcionalitat: provinent de les opcions, incloent-hi les opcions implícites.

Les mètriques desenvolupades per al control i seguiment del risc estructural de tipus d'interès del grup estan alineades amb les millors pràctiques del mercat i implementades de manera coherent en totes les unitats de gestió del balanç (UGB) i en el si de cada un dels comitès d'actius i passius locals. L'efecte diversificació entre divises i UGB es té en compte en la presentació de les xifres globals.

L'estratègia actual de gestió del risc de tipus d'interès del grup es basa particularment en els següents principis i

pilars, tenint en compte el model de negoci i els objectius estratègics definits:

- Cada UGB compta amb eines adequades, processos i sistemes robustos que permeten una adequada identificació, mesurament, gestió, control i informació de l'IRRBB. D'aquesta manera, poden capturar totes les fonts d'IRRBB identificades, valorar-ne l'efecte sobre el marge financer i el valor econòmic i mesurar la vulnerabilitat del grup/UGB en cas de potencials pèrdues derivades de l'IRRBB en diferents escenaris d'estrès.
- En l'àmbit corporatiu, fixen un conjunt de límits de control i vigilància de l'exposició a l'IRRBB adequats a les polítiques internes de tolerància al risc. Tanmateix, cada UGB té l'autonomia de fixar, a més, altres límits que consideri oportuns, tenint en compte les seves particularitats i la naturalesa de les seves activitats.
- L'existència d'un sistema de preus de transferència.
- El conjunt de sistemes, processos, mètriques, límits, *reporting* i sistema de govern englobats dins de l'estratègia de l'IRRBB han de complir els preceptes normatius.

Les mètriques utilitzades per al seguiment del risc estructural de tipus d'interès comprenen, d'una banda, el *gap* de tipus d'interès (G17), que és una mesura estàtica que mostra la distribució de venciments i repreciaions de les masses sensibles del balanç. Per a les masses sense venciment contractual, s'han considerat venciments esperats estimats d'acord amb l'experiència de l'entitat, establint hipòtesis d'estabilitat i remuneració segons la tipologia del producte.

D'altra banda, es calculen les sensibilitats de diferents magnituds econòmiques (marge financer, valor econòmic) en cas de canvis en la corba de tipus d'interès. En la taula T7 es presenten els nivells de risc de tipus d'interès en termes de sensibilitat de les principals divises del grup al tancament de 2016:

A més de l'impacte en el marge financer en l'horitzó temporal d'un any presentat en la taula anterior, el grup calcula l'impacte en el marge en l'horitzó temporal de dos anys, el resultat del qual és notablement més positiu per a totes les divises.

A causa del nivell actual dels tipus d'interès de mercat, a l'escenari de baixada se li aplica un desplaçament màxim

En milions d'euros

	2016		
	Mitjà	Màxim	Mínim
Per tipus d'interès	0,90	2,86	0,45
Per tipus de canvi posició operativa	0,20	0,55	0,04
Renda variable	0,69	1,62	0,30
Spread creditici	0,99	3,58	0,32
VaR agregat	2,78	7,90	1,23

T6

punts bàsics en cada termini, de manera que el tipus resultant sigui sempre superior o igual a zero.

Com a instruments de cobertura del risc, es contracten derivats en els mercats financers, principalment permutes de tipus d'interès (IRS), considerats de cobertura a efectes comptables. S'utilitzen dues macrocobertures diferenciades:

- Macrocobertura de risc de tipus d'interès de fluxos d'efectiu, l'objectiu de la qual és reduir la volatilitat del marge per variacions de tipus d'interès per a un horitzó temporal d'un any.
- Macrocobertura de risc de tipus d'interès de valor raonable, l'objectiu de la qual és el manteniment del valor econòmic de les masses cobertes, constituïdes per actius i passius a tipus d'interès fix.

Les partides del balanç comptabilitzades a cost amortitzat no presenten ajustos de valoració associats a variacions de tipus d'interès. D'altra banda, per als actius financers classificats en “Actius financers disponibles per a la venda” valorats a valor raonable, ha tingut més impacte la variació de les primes de risc que la caiguda de tipus d'interès produïda durant aquest exercici.

Risc estructural de tipus de canvi

El risc de tipus de canvi estructural sorgeix per l'eventualitat que variacions dels tipus de canvi de mercat entre les diferents divises puguin generar pèrdues per les inversions financeres i per les inversions permanents en oficines i filials estrangeres amb divises funcionals diferents de l'euro.

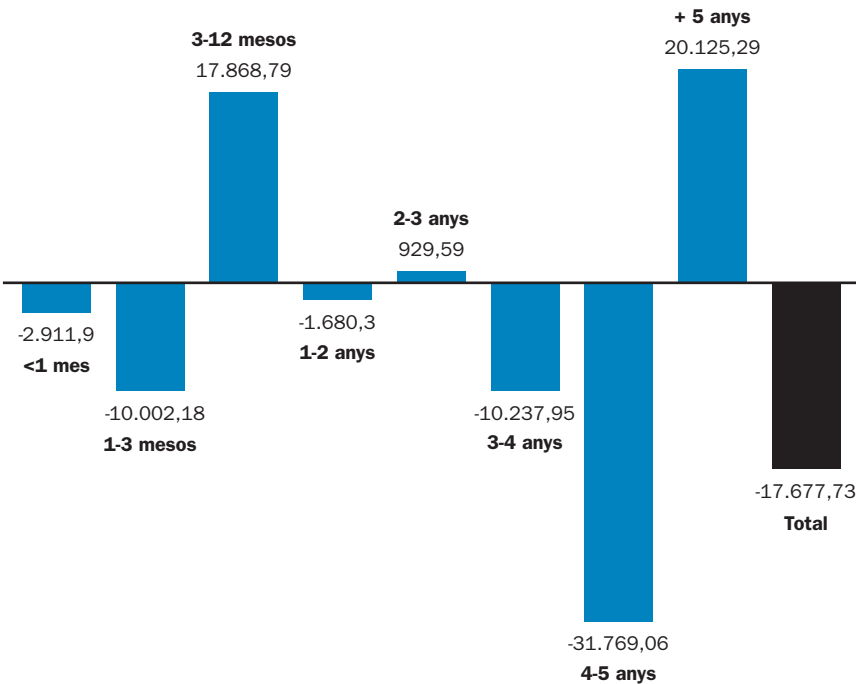
L'objectiu de la gestió del risc estructural de tipus de canvi és minimitzar l'impacte en el valor de la cartera/patrimoni de l'entitat a causa de moviments adversos dels mercats de canvi de divises. Tot això subjecte a la gana de risc expressada en el RAS i havent de complir en tot moment amb els nivells fixats sobre les mètriques de risc establertes.

El seguiment del risc de canvi s'efectua diàriament, i es reporten als òrgans de control els nivells de risc existents i el compliment dels límits establerts per la Comissió de Riscos. La principal mètrica de seguiment és l'exposició a divisa (com a percentatge sobre Tier 1), que mesura la suma de la posició neta oberta (actiu menys passiu) mantinguda per l'entitat en cadascuna de les divises a través de qualsevol tipus d'instrument financer (divisa al comptat, a termini i opcions), tot això contravalorat a euros i en relació amb el Tier 1.

En percentatge

Increment instantani i paral·lel de 100 pbs		
Sensibilitat al tipus d'interès	Impacte marge financer	Impacte valor econòmic
EUR	0,1	1,3
GBP	1,9	(2,2)
USD	0,2	(0,3)

T7

G17 Gap de tipus d'interès

Amb periodicitat mensual, es monitoren i reporten a la Comissió de Riscos i a la Comissió d'Auditoria i Control, respectivament, el compliment i l'efectivitat dels objectius i les polítiques del grup.

La Direcció Financera, a través del COAP, dissenya i executa les estratègies de cobertura de la posició estructural en divisa amb l'objectiu prioritari de minimitzar l'impacte negatiu en les ràtios de capital –CET1– per fluctuacions en els tipus de canvi.

El 2016, en un context d'incertesa continuada motivada per les negociacions posteriors al referèndum que va tenir lloc el passat mes de juny sobre la permanència del Regne Unit a la Unió Europea, Banc Sabadell continua atent pel que fa al tipus de canvi EUR/GBP. El grup ha adoptat en aquest període una política de cobertura que persegueix mitigar els efectes negatius en les ràtios de capital, així com en els resultats generats en el seu negoci en GBP, que puguin resultar de l'evolució d'aquest tipus de canvi EUR/GBP.

Així, durant l'any 2016 s'ha incrementat la cobertura de capital, des dels 768 milions de lliures esterlines de 2015 fins als actuals 1.368 milions de lliures esterlines, que representen un 73% de la inversió total realitzada.

Aquesta cobertura de divises es monitora contínuament en vista dels moviments que es produeixen en els mercats.

El contravalor en euros dels actius i passius en moneda estrangera, classificats per la seva naturalesa, mantinguts pel grup el 31 de desembre de 2016, es mostra en el gràfic G18.

La posició neta d'actius i passius en divisa inclou la posició estructural de l'entitat valorada a canvi històric per un import de 1.685 milions d'euros, dels quals 597 milions d'euros corresponen a les participacions permanents en divisa GBP; 769 milions d'euros, a les participacions permanents en divisa USD, i 279 milions d'euros, a les participacions en divisa MXN. El net d'actius i passius valorats a canvi està cobert amb operacions de *forwards* i opcions en divisa seguint la política de gestió de riscos del grup.

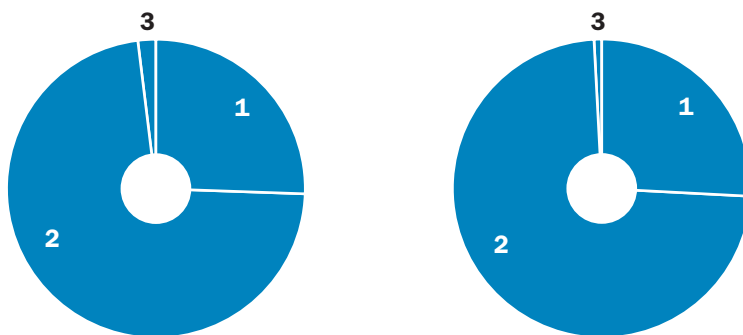
Al tancament de l'exercici de 2016, la sensibilitat de l'exposició patrimonial per una depreciació de l'1% en els tipus de canvi respecte de l'euro de les principals monedes a les quals hi ha exposició va pujar a 17 milions d'euros, dels quals el 35% correspon a la lliura esterlina, el 46% correspon al dòlar americà i la resta, al *peso* mexicà i a altres divises.

Risc operacional

El risc operacional es defineix com el risc de tenir pèrdues com a conseqüència d'errades o falta d'adequació de les persones, processos o sistemes, o per esdeveniments externs imprevistos. Aquesta definició inclou el risc reputacional (que al seu torn inclou el risc conductual), tecnològic, de model i d'*outsourcing*.

La gestió efectiva del risc operacional està descentralitzada en els diferents gestors de processos que comprenen tota l'organització. Aquests processos es troben, tots ells, identificats en el mapa corporatiu de processos, que facilita la integració de la informació segons l'estructura organitzativa. El grup disposa d'una unitat central especialitzada en la gestió de risc operacional, les funcions principals de la qual són coordinar, supervisar i impulsar tant la identificació com la valoració i la gestió dels riscos que duen a terme els gestors de procés, prenent com a base el model de gestió adoptat pel grup Banc Sabadell.

L'alta direcció i el Consell d'Administració s'impliquen directament i de manera efectiva en la gestió d'aquest risc, mitjançant l'aprovació del marc de gestió i la seva implantació, que proposa el Comitè de Risc Operacional, integrat per membres de l'alta direcció de diferents àrees funcionals de l'entitat. A més, s'assegura que regularment es portin a terme auditories sobre l'aplicació del marc de gestió i la fiabilitat de la informació reportada, així com les proves de validació interna del model de risc operacional. La gestió del risc operacional es fonamenta en dues línies d'actuació:

G18 Contravalor en euros dels actius i passius en moneda estrangera (en %)

La primera línia d'actuació es basa en l'anàlisi dels processos, la identificació dels riscos vinculats als processos que presenten una pèrdua potencial i la valoració qualitativa d'aquests processos i dels controls associats; tot això de manera conjunta entre els gestors de procés i la unitat central de risc operacional. El resultat és una valoració que permet conèixer l'exposició al risc a futur en termes de pèrdua esperada i pèrdua inesperada, així com anticipar tendències i planificar les accions mitigadores orientadament.

Es complementa amb la detecció, el seguiment i la gestió activa del risc mitjançant l'ús d'indicadors clau del risc, fet que afavoreix l'establiment d'alertes per increments de l'exposició, la identificació de les causes que la generen, el mesurament de l'eficàcia dels controls i les millores efectuades.

Al mateix temps es verifica que els processos identificats de criticitat elevada per una falta de servei tinguin definits i implantats plans de continuïtat de negoci específics. Sobre els riscos identificats s'estima qualitativament l'impacte reputacional que podria implicar que se'n produís algun.

La segona línia d'actuació es fonamenta en l'experiència. Consisteix a recollir en una base de dades totes les pèrdues que es produeixen en l'entitat, cosa que proporciona una informació de risc operacional esdevingut per línia de negoci i les causes que l'han originat, per poder-hi actuar per tal de minimitzar-les.

A més a més, aquesta informació permet contrastar la coherència entre les estimacions efectuades sobre pèrdues potencials i la realitat, tant en termes de freqüència com de severitat, i millorar iterativament les estimacions sobre els nivells d'exposició.

Es disposa d'una base de dades històrica de pèrdues efectives per risc operacional amb dades des de l'any 2002, que s'actualitza contínuament a mesura que es rep informació de les pèrdues i de les recuperacions d'aquestes pèrdues, tant per gestió pròpia com per assegurances contractades (G19 i G20).

Dins el risc operacional, s'inclou la gestió i el control dels següents riscos rellevants:

- Risc reputacional: possibilitat de pèrdues derivades de la publicitat negativa relacionada amb pràctiques i negocis de l'entitat, fet que pot generar una pèrdua de confiança en la institució i afectar-ne la solvència.
- Risc tecnològic: possibilitat de pèrdues derivades de la incapacitat de la infraestructura de sistemes de permetre continuar completament amb l'activitat ordinària.
- Risc d'*outsourcing*: possibilitat de pèrdues derivades d'errors dels proveïdors en la prestació de serveis subcontractats o la seva interrupció, deficiències en la seguretat dels seus sistemes, la deslleialtat dels seus empleats o l'incompliment de les regulacions aplicables.
- Risc de model: possibilitat de pèrdues derivades de la presa de decisions basada en l'ús de models inadequats.

Dins el risc operacional, s'inclou la gestió i el control dels següents riscos rellevants:

- Risc reputacional: possibilitat de pèrdues derivades de la publicitat negativa relacionada amb pràctiques i negocis de l'entitat, que pot generar pèrdua de confiança en la institució i afectar-ne la solvència.
- Risc tecnològic: possibilitat de pèrdues derivades de la incapacitat de la infraestructura de sistemes de permetre continuar completament amb l'activitat ordinària.
- Risc d'*outsourcing*: possibilitat de pèrdues derivades d'errors dels proveïdors en la prestació de serveis subcontractats o la seva interrupció, deficiències en la seguretat dels seus sistemes, la deslleialtat dels seus empleats o l'incompliment de les regulacions aplicables.
- Risc de model: possibilitat de pèrdues derivades de la presa de decisions basada en l'ús de models inadequats.

Risc fiscal

El risc fiscal es defineix com la probabilitat d'incomplir els objectius establerts en l'estratègia fiscal de Banc Sabadell des d'una doble perspectiva i a causa de factors interns o externs:

- D'una banda, la probabilitat d'incórrer en un incompliment de les obligacions tributàries que puguin derivar en una falta d'ingrés indeguda, o la concurrència de qualsevol altre esdeveniment que generi un perjudici potencial per al banc en el compliment dels seus objectius.
- De l'altra, la probabilitat d'incórrer en un ingrés indegut en el compliment de les obligacions tributàries, de manera que es generi un perjudici per a l'accionista o altres grups d'interès.

Les polítiques de riscos fiscals de Banc Sabadell tenen com a objectiu establir els principis i les directrius amb la finalitat d'assegurar que els riscos fiscals que puguin afectar l'estratègia i els objectius fiscals del grup siguin identificats, valorats i gestionats de manera sistemàtica, per tal de complir amb els nous requeriments de la Llei de societats de capital i dels grups d'interès del grup Banc Sabadell.

Banc Sabadell, en matèria de risc fiscal, té com a objectiu atendre sempre les obligacions fiscals observant el marc legal vigent en matèria fiscal.

Així mateix, l'estratègia fiscal de Banc Sabadell posa de manifest el seu compromís amb el foment de la fiscalitat responsable, l'impuls de la prevenció i el desenvolupament de programes de transparència clau per fomentar la confiança dels diferents grups d'interès.

L'estratègia fiscal està alineada amb l'estratègia de negoci del grup, i els aspectes fiscals es gestionen de manera eficient i sota els principis de prudència i minimització del risc fiscal.

El Consell d'Administració de Banc Sabadell, i en el marc del mandat que preveu la Llei de societats de capital per a la millora del govern corporatiu, és responsable, de manera indelegable, de les facultats següents:

- Determinar l'estratègia fiscal de la companyia.
- Aprovar les inversions o operacions de tota mena que, per la seva elevada quantia o especials característiques, tinguin caràcter estratègic o especial risc fiscal, llevat que la seva aprovació correspongui a la Junta General.
- Aprovar la creació o adquisició de participacions en entitats de propòsit especial o domiciliades en països o territoris que tinguin la consideració de paradisos fiscals.
- Aprovar qualsevol transacció anàloga que, per la seva complexitat, pugui menyscabar la transparència de la societat i el seu grup.

Per tant, el Consell d'Administració de Banc Sabadell inclou, dins les seves funcions, l'obligació d'aprovar la política fiscal corporativa i vetllar pel seu compliment mitjançant l'establiment d'un apropiat sistema de control i supervisió, que s'enquadra dins el marc global de gestió i control de riscos del grup.

Risc de compliment normatiu

El risc de compliment normatiu es defineix com la possibilitat d'incórrer en sancions legals o administratives, pèrdues financeres significatives o pèrdues de reputació per l'incompliment de lleis, regulacions, normes internes i codis de conducta aplicables a l'activitat bancària.

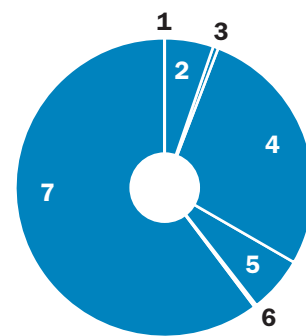
Un dels aspectes essencials de la política del grup Banc Sabadell, i base de la seva cultura organitzativa, és el compliment rigorós de totes les disposicions legals. La consecució dels objectius empresarials s'ha de fer de manera compatible, en tot moment, amb el compliment de l'ordenament jurídic i aplicant les millors pràctiques.

En aquest sentit, el grup disposa de la Direcció de Compliment Normatiu, que té com a missió impulsar i procurar els nivells més alts de compliment de la legislació vigent i l'ètica professional dins el grup, minimitzar la possibilitat que es produeixi un incompliment i assegurar que els que es puguin produir s'identifiquin, es reportin i se solucionin amb diligència i que es prenguin les mesures preventives oportunes, si no n'hi hagués.

El model de compliment normatiu centralitza en la matriu la definició de polítiques, procediments i controls, així com l'execució dels programes de control, i descentralitza en les filials i oficines de l'exterior l'execució dels que són propis d'aquestes, tot mantenint la responsabilitat funcional sobre aquests.

És un model flexible, enfocat al risc, que s'adapta a l'estratègia del grup en cada moment i que aprofita les sinèrgies, mantenint l'enfocament global en els aspectes d'abast general i/o que requereixen desenvolupaments tecnològics importants, però adaptat alhora a les especificitats i a la legislació que afecti cada negoci o cada país.

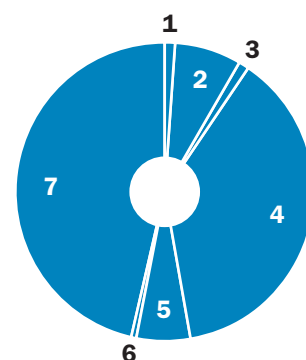
El repte principal és l'homogeneïtzació en el grup dels nivells de control de compliment normatiu, i es fixen estàndards mínims d'obligat compliment, amb independència de l'activitat o del país en què es desenvolupa l'activitat.

G19

Distribució d'esdeveniments de risc operacional per import (12 mesos) (en %)

1	Frau intern	0,2
2	Frau extern	5,2
3	Relacions laborals i seguretat en el lloc de treball	0,5
4	Clients, productes i pràctiques empresarials	27,6
5	Danys a actius materials	6,1
6	Incidències en el negoci i errades en els sistemes	0,3
7	Execució, lliurament i gestió de processos	60,1

G20

Distribució d'esdeveniments de risc operacional per import (5 últims anys) (en %)

1	Frau intern	1,3
2	Frau extern	7,3
3	Relacions laborals i seguretat en el lloc de treball	1,1
4	Clients, productes i pràctiques empresarials	37,7
5	Danys a actius materials	5,9
6	Incidències en el negoci i errades en els sistemes	0,4
7	Execució, lliurament i gestió de processos	46,3

Aquest model s'estructura en dos pilars:

- 1** Una unitat central que dona servei a tot el grup i orientada a la gestió global del risc de compliment normatiu. La seva activitat principal és l'anàlisi, la distribució i el control de la implantació de qualsevol nova normativa que tingui impacte en el grup, així com el control, focalitzat en el risc, del correcte compliment de les normatives ja implantades.

A més a més, té com a responsabilitat directa l'execució de diversos processos, catalogats com d'alt risc, perquè requereixen un control directe i integral: la prevenció del blanqueig de capitals i el bloqueig al finançament del terrorisme; el control de pràctiques d'abús de mercat; el control del compliment del Reglament Intern de Conducta, i la implantació i el seguiment d'elements de protecció a l'inversor (MiFID).

- 2** Una xarxa de responsables de compliment normatiu ubicats en cadascuna de les filials i oficines de l'exterior (amb dependència funcional de la unitat central de compliment normatiu i jeràrquica del director de la filial o oficina a l'exterior), que executen els seus propis programes de control i envien informes periòdicament a la unitat central per assegurar el compliment de les normes internes i de la legislació vigent en tots els països i activitats en què opera.

A fi d'assegurar-ne l'eficiència, aquest model s'articula i potencia a través de sis catalitzadors: tecnologia, formació, procediments, canals de comunicació, programes de control i seguiment i procés d'aprovació de productes i normatives.